KRi-205

अथ

उच्छिष्टगणपत्युच्छिष्टचाण्डालि-न्युपासने प्रारभ्येते ।

अथोच्छिष्टगणपति-उच्छिष्टचांडालिन्युपासनास्थविषयानुक्रमणिका ।

समाप्तेयमनुक्रमणिका ।

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ श्रीमदुच्छिष्टगणपति पञ्चरत्नप्रारम्भः ॥ तत्रादौ श्रीमदुच्छिष्टगणपति पटलं प्रारभ्यते ॥ श्रीमहादेव उवाच ॥ हस्तिपदं समुच्चार्य पिशाचीतिपदं ततः ॥ देवराजं सनेत्रं च कान्तमीशस्वरान्वितम् ॥ वह्निजायावधिर्मन्त्र स्ताराद्यः सर्वकामदः ॥ प्रणवस्थाने गमिति केचित् ॥ अथोच्छिष्टगणपतिनवार्णमंत्रप्रयोगः ॥ (मंत्रमहोदधौ) मंत्रो यथा ॥ हस्तिपिशाचिलिखे स्वाहा ॥ इति नवार्णमंत्रः । अस्य विधा

१ नम्-ॐ अस्य श्रीमदुच्छिष्टगणेशनवार्णमंत्र
स्य कंकोल ऋषिः । विराट्छंदः । उच्छिष्टगण
पतिर्देवता । अखिलाप्तये जपे विनियोगः ॥ ॐ
कंकोलर्षये नमः शिरसि १ ॥ ॐ विराट्छंद
से नमः मुखे २ ॥ ॐ उच्छिष्टगणपतिदेवता
यै नमः हृदि ३ ॥ ॐ विनियोगाय नमः सर्वांगे
४ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ हस्ति अंगुष्ठा
भ्यां नमः १ ॥ ॐ पिशाचि तर्जनीभ्यां नमः १
२ ॥ ॐ लिखे मध्यमाभ्यां नमः ३ ॥ ॐ स्वाहा

अनामिकाभ्यां नमः ४ ॥ ॐ हस्तिपिशाचि लिखे कनिष्ठिकाभ्यां नमः५ ॥ ॐहस्तिपिशाचि लिखे स्वाहा करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ६ ॥ इति करन्यासः ॥ ॐ हस्ति हृदयाय नमः १ ॥ ॐ पिशाचि शिरसे स्वाहा २ ॥ ॐ लिखे शिखायै वषट् ३ ॥ ॐ स्वाहा कवचाय हुं४ ॥ ॐ हस्ति पिशाचि लिखे स्वाहा अस्त्राय फट् ५ ॥ इति हृदयादिपंचांगन्यासः॥एवं न्यासं कृत्वा ध्यायेत्॥

अथ ध्यानम् ॥ चतुर्भुजं रक्ततनुं त्रिनेत्रं पाशां

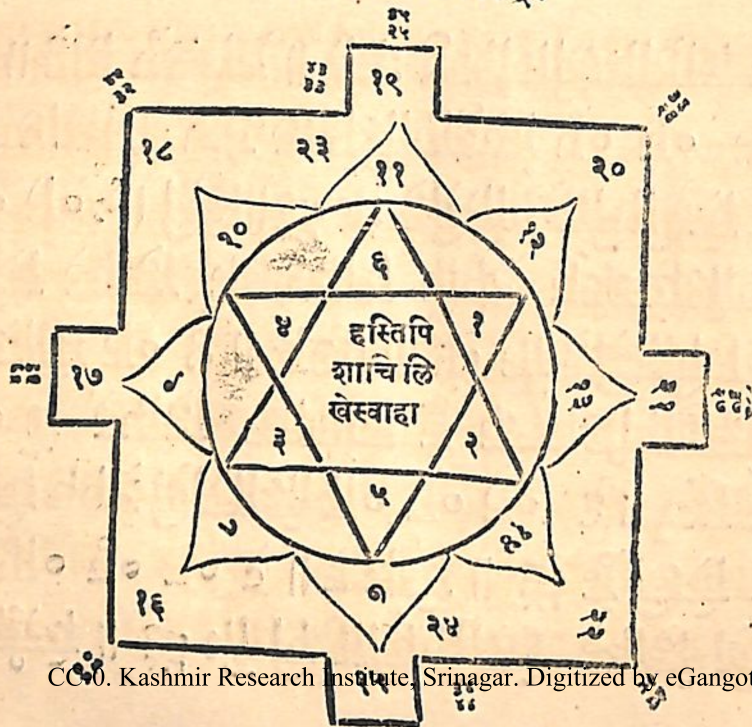
 कुशौ मोदकपात्रदंतौ ॥ करैर्दधानं सरसीरुहस्थ
 मुन्मत्तमुच्छिष्टगणेशमीडे ॥ १ ॥ इति ध्यायेत् ॥
ततः पीठादौ रचिते सर्वतोभद्रमंडले गणेशमंड
ले वा मंडूकादिपरतत्त्वांतपीठदेवताः पद्धतिमा
र्गेण संस्थाप्य ॐ मं मंडकादिपरतत्त्वांतपीठ
देवताभ्यो नमः । इति संपूज्य नव पीठशक्तीः
पूजयेत् ॥ तद्यथा । पूर्वादिक्रमेण ॐ तीव्रायै
नमः १ ॐ चालिन्यै नमः २ ॐ नंदायै नमः
३ ॐ भोगदायै नमः ४ ॐ कामरूपिण्यै नमः

५ ॐ उग्रायै नमः ६ ॐ तेजोवत्यै नमः ७ ॐ सत्यायै नमः ८ ॐ विघ्ननाशिन्यै नमः ९ इति पूजयेत् ॥ ततः स्वर्णादिनिर्मितं यंत्रं मूर्तिं वा ताम्रपात्रे निधाय घृतेनाभ्यज्य तदुपरि दुग्धधारां च दत्त्वा स्वच्छवस्त्रेणाशोष्य ॥ ॐ ह्रीं सर्वशक्ति कमलासनाय नमः ॥ इति मंत्रेण पुष्पाद्यासनं दत्त्वा पीठमध्ये संस्थाप्य पद्धतिमार्गेण प्रतिष्ठां च कृत्वा मूलेन मूर्त्तिं प्रकल्प्य पाद्यादिपुष्पांतै रुपचारैः संपूज्य देवाज्ञां गृहीत्वा आवरणपूजां

कुर्यात् ॥ तत्र क्रमः ॥ पुष्पांजलिमादाय "ॐ संविन्मयः परो देव परामृतरसप्रिय । अनुज्ञां देहि गणप परिवारार्चनाय मे ॥ १ ॥" इति पठित्वा पुष्पांजलिं गणेशोपरि दत्त्वा पूजितस्तर्पितोऽस्तु इति वदेत् । इत्याज्ञां गृहीत्वा षट्कोणे षडंगानि पूजयेत् ॥ तथा च ॥ अग्निकोणे ❀ ॐ गां हस्ति हृदयाय नमः १ ॥ हृदयश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । इति सर्वत्र पठेत् ॥

❀ तन्त्रांतरे तु ॐ हस्तिपिशाचिलिखे स्वाहा गं हस्तिपिशाचिलिखे स्वाहा नवार्णभेदेन दशाक्षरीमंत्रः ॥ तत्र प्रणवस्थाने गंबीजं वदेत् । इति पुस्तकान्तरे ।

उच्छिष्टगणपतिनवार्णयंत्रम् ।

उ.ग. नैर्ऋत्ये ॥ ॐ गीं पिशाचि शिरसे स्वाहा शिरः १.र.१
४ श्रीपा० पू० त० २ ॥ वायव्ये ॥ ॐ गूं लिखे शि
खायै वषट् शिखाश्रीपा० पू० त० ३ ॥ ऐशान्ये
ॐ गैं स्वाहा कवचाय हुं कवचश्रीपादुकां पू
जयामि त० ४ ॥ मध्ये ॥ ॐ गौं हस्तिपिशाचि
लिखे स्वाहा नेत्रत्रयाय वौषट् नेत्रत्रयश्रीपा०
पू० त० ५ ॥ दिक्षु ॥ ॐ गः हस्तिपिशाचिलिखे स्वा
हा अस्त्राय फट् अस्त्रश्रीपादुकां पू० त० नमः ४
६ ॥ इति पूजयेत् ॥ ततः पुष्पांजलिमादाय मूलं

पठित्वा ॥ "अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतव
त्सल ॥ भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्च
नम् ॥१॥" इति पुष्पांजलिं दत्त्वा विशेषार्घाद्बिंदुं
निक्षिप्य पूजितास्तर्पिताः संतु॥इति वदेत् ॥ इति
प्रथमावरणम् ॥१॥ ततोऽष्टदले पूज्यपूजकयोरंत
रालं प्राची तदनुसारेण अन्या दिशः प्रकल्प्य
दक्षहस्ते तर्जन्यंगुष्ठाभ्यां गंधाक्षतपुष्पाणि गृही
त्वा प्राच्यादिक्रमेण अष्टसु दिक्षु ॥ प्राच्याम्
ॐ ब्राह्म्यै नमः ब्राह्मीश्रीपादुकां पूजयामि तर्प

उ.ग. यामि नमः १ ॥ आग्नेय्याम् ॐ माहेश्वर्यै प.र.१
५ नँमः माहेश्वरीश्रीपादु० २ ॥ दक्षिणे ॐ कौ
मार्यै नमः कौमारीश्रीपा० ३ ॥ नैर्ऋत्ये ॐ
वैष्णव्यै [१०] नँमः वैष्णवीश्रीपा० ४ ॥ पश्चिमे ॐ
वाराह्यै [११] नँमः वाराहीश्रीपादुकां पू०त० ५ ॥ वाय
व्ये ॐ इन्द्राण्यै [१२] नँमः इन्द्राणीश्रीपा०६॥ उत्तरे
ॐ चामुंडायै [१३] नँमः चामुंडाश्रीपा० ७॥ ऐशान्ये
ॐ महालक्ष्म्यै [१४] नँमः महालक्ष्मीश्रीपा० ८ ॥ ५
इत्यष्टौ शक्तीः पूजयेत् ॥ ततः पुष्पांजलिमादाय

मूलं पठित्वा "अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतव
त्सल ॥ भक्त्या समर्पये तुभ्यं द्वितीयावरणार्च
नम् ॥ १ ॥" इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च दत्त्वा वि
शेषार्घ्याद्बिंदुं निक्षिप्य पूजितास्तर्पिताः संतु इति
वदेत् ॥ इति द्वितीयावरणम् ॥ २ ॥ ततः अष्टद
लाद्बहिः चतुरस्राभ्यंतरे प्राच्याम् ॐ वक्रतुंडाय
[१५] नमः वक्रतुंडश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नम
स्करोमि १ ॥ आग्नेय्याम् ॐ एकदंष्ट्राय [१६] नमः
एकदंष्ट्रश्रीपा० २॥ दक्षिणे ॐ लम्बोदराय [१७] नमः

उ.ग. लम्बोदरश्रीपा० ३॥ नैर्ऋत्ये ॐ विकटाय [18]नमः १.र.१
६ विकटश्रीपा० ४॥ पश्चिमे ॐ धूम्रवर्णाय [19]नमः
धूम्रवर्णश्रीपा० ५॥ वायव्ये ॐ विघ्नराजाय
[20]नमः विघ्नराजश्रीपा० ६॥ उत्तरे ॐ गजाननाय
[21]नमः गजाननश्रीपा० ७॥ ऐशान्ये ॐ विनाय
काय [22]नमः विनायकश्रीपा० ८॥ प्राच्येशानयो
र्मध्ये ॐ गणपतये [23]नमः गणपतिश्रीपा० ९॥
पश्चिमनैर्ऋत्योर्मध्ये ॐ हस्तिदंताय [24]नमः हस्ति ६
दंतश्रीपा० १०॥ इति पूजयेत्॥ ततः पुष्पांज

लिमादाय मूलं पठित्वा "अभीष्टसिद्धिं मे देहि
शरणागतवत्सल ॥ भक्त्या समर्प्पये तुभ्यं तृती
यावरणार्च्चनम् ॥ १ ॥" इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च
दत्त्वा विशेषार्घ्याद्बिंदुं निक्षिप्य पूजितास्तर्पिताः
संतु इति वदेत् ॥ इति तृतीयावरणम् ॥ ३ ॥ भूपुरा
द्बहिः पूर्वादिक्रमेण पूर्वे ॐ लं इन्द्राय [२५] नमः इन्द्र
श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः १ ॥ आ
ग्नेय्याम् ॐ रं अग्नये [२६] नमः अग्निश्रीपा० २ ॥
दक्षिणे ॐ मं यमाय [२७] नमः यमश्रीपा० ३ ॥

उ.ग. नैर्ऋत्ये ॐ क्षं निर्ऋतये [२८]नँमः निर्ऋतिश्रीपा० ४॥ प.र.१
७ पश्चिमे ॐ वं वरुणाय [२९]नँमः वरुणश्रीपा० ५ ॥
वायव्ये ॐ यं वायवे [३०]नँमः वायुश्रीपा० ६॥ उत्तरे
ॐ कुं कुबेराय [३१]नँमः कुबेरश्रीपा० ७॥ ऐशान्ये
ॐ हं ईशानाय [३२]नँमः ईशानश्रीपा० ८ ॥ इंद्रेशा
नयोर्मध्ये ॐ आँ ब्रह्मणे [३३]नँमः ब्रह्मश्रीपा० ९ ॥
वरुणनैर्ऋतयोर्मध्ये ॐ ह्रीं अनंताय [३४]नँमः अनं
तश्रीपा० १०॥ इति दशदिक्पालान्संपूज्य पुष्पां ७
जलिमादाय मूलमुच्चार्य "ॐ अभीष्टसिद्धिं मे

देहि शरणागतवत्सल ॥ भक्त्या समर्पये तुभ्यं चतुर्थावरणार्चनम् ॥ १ ॥” इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च दत्त्वा विशेषार्घ्याद्बिंदुं निक्षिप्य पूजितास्तर्पिताः संतु इति वदेत् ॥ इति चतुर्थावरणम् ॥ ४ ॥ ततः पूर्वादिक्रमेण तत्तत्समीपे ॐ वं वज्राय [३५] नमः १ ॥ ॐ शं शक्तये [३६] नमः २ ॥ ॐ दं दंडाय [३७] नमः ३ ॥ ॐ खं खड्गाय [३८] नमः ४ ॥ ॐ पाँ पाशाय [३९] नमः ५ ॥ ॐ अं अंकुशाय [४०] नमः ६ ॥ ॐ गं गदायै [४१] नमः ७ ॥ ॐ त्रिं त्रिशूलाय [४२] नमः ८ ॥ ॐ

 पं पद्माय नैंमः ९ ॥ ॐ चं चक्राय नैंमः १० ॥

इत्यस्त्राणि पूजयेत् ॥ ततः पुष्पांजलिं गृहीत्वा मूलमुच्चार्य्य "अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ॥ भक्त्या समर्पये तुभ्यं पंचमावरणार्चनम् ॥ १ ॥" इत्युक्त्वा पुष्पांजलिं च दत्त्वा विशेषार्घ्याद्विंदुं निक्षिप्य पूजितास्तर्पिताः संतु इति वदेत् ॥ इति पञ्चमावरणम् ॥ ५ ॥ इत्यावरणपूजां कृत्वा धूपादिनमस्कारांतं संपूज्य पिशितं वा फलं मोदकं वा गुडपायसं वा बलिं दद्यात् ॥

तत्र मंत्रः॥ॐ गँ हँ क्लौं ग्लौं उच्छिष्टगणेशाय म
हायक्षायायं बलिः॥ इति मंत्रेण निवेदयेत्। ततो
देवतानिवेदितं मोदकं तांबूलं वा स्वयं भुक्त्वा उ
च्छिष्टमुखेन जपं कुर्य्यात्॥ अस्य पुरश्चरणमे
कलक्षजपः। तद्दशांशतस्तिलहोमः। तद्दशांशेन
तर्पणमार्जनब्राह्मणभोजनानि च कुर्यात्॥ एवं
कृते मंत्रः सिद्धो भवति। एवं सिद्धे मंत्रे मंत्री
प्रयोगान्साधयेत्॥ तथा च। लक्षमेकं जपेन्मं
त्रं दशांशं जुहुयात्तिलैः॥ एवं सिद्धे मनौ मंत्री

प्रयोगान्कर्तुमर्हंति ॥ १ ॥ स्वांगुष्ठप्रतिमां कृत्वा कपिना[1] सितभानुना[2]॥ गणेशप्रतिमां रम्यामुक्तलक्षणलक्षिताम् ॥ २ ॥ प्रतिष्ठाप्य विधानेन मधुना स्नापयेच्च ताम् ॥ आरभ्य कृष्णभूतादिं यावच्छुक्ला चतुर्दशी ॥ ३ ॥ सगुडं पायसं तस्मै निवेद्य प्रजपेन्मनुम् ॥ सहस्रं प्रत्यहं तावज्जुहुयात्सघृतैस्तिलैः ॥४॥ गणेशोहमिति ध्यायन्नुच्छिष्टेनावृतो रहः ॥ पक्षाद्राज्यमवाप्नोति नृपजोऽन्योपि

१ रक्तचन्दनेन । २ श्वेतार्केण वा ।

वा नरः ॥ ५ ॥ कुलालमृत्स्नाप्रतिमा पूजितैवं
सुराज्यदा ॥ वल्मीकमृत्कृता लाभमेवमिष्टान्प्र
यच्छति ॥ ६ ॥ गौडी सौभाग्यदा सैवं लावणी
क्षोभयेदरीन् ॥ निंबजा नाशयेच्छत्रून्प्रतिमैवं
समर्चिता ॥ ७ ॥ मध्वक्तैर्होमतो लाजैर्वशयेद
खिलं जगत् ॥ सुप्तोधिशय्यमुच्छिष्टो जपञ्छत्रू
न्वशं नयेत् ॥ ८ ॥ कटुतैलान्वितै राजीपुष्पैर्विद्वे
षयेदरीन् ॥ द्यूते विवादे समरे जप्तोयं जयमाव

---

१ कटुमधुरकैस्ताकैः।

उ.ग. हेत् ॥ ९ ॥ कुबेरोऽस्य मनोर्जापान्निधीनां स्वा प.र.१
१० मितामयात् ॥ लेभाते राज्यमनारि वानरेशविभी
षणौ॥१०॥ रक्तवस्त्रांगरागाढ्यस्तांबूलं निस्वदञ्ज
पेत्॥यद्वा निवेदितं तस्मै मोदकं भक्षयञ्जपेत्११
पिशितं वा फलं वापि तेनतेन बलिं हरेत् ॥ (रुद्र
यामलतंत्रे प्रयोगविशेषः)। कृष्णां चतुर्थीमारभ्य
यावच्छुक्ला चतुर्थिका ॥ सहस्रं प्रजपेन्नित्यं यो
षिन्नियमपूर्वकम् ॥ स्नापयेन्मधुना नित्यं नैवेद्यं १०
गुडपायसम् ॥ भुक्तोच्छिष्टो जपेन्नित्यं गाणेशोयं

सदा प्रियः ॥ १२ ॥ श्वेतार्कैणाकृतिं कृत्वा रक्तचं
दनकेन वा ॥ अंगुष्ठमात्रां संस्थाप्य द्विजाग्निगु
रुसन्निधौ ॥ १३ ॥ जप्त्वा षोडशसाहस्रं सिद्धमं
त्रो भवेद्ध्रुवम् ॥ सदोच्छिष्टो गणेशानो यक्षराजेन
धीमता ॥ १४ ॥ आराधितः सोपहारैः सम्य
गिष्टफलप्रदः ॥ एवं कृत्वा व्यवस्थां तु स धनेश्व
रतां गतः ॥ १५ ॥ अपामार्गसमिद्धोमैः सौभा
ग्यं लभते ध्रुवम् ॥ अष्टोत्तरशतैर्मंत्री एतन्मंत्रा
भिमंत्रितैः ॥ १६ ॥ कीशाश्वास्थिसमुद्भूतं कीलं

उ.ग. मंत्राभिमंत्रितम् ॥ निखनेन्मंदिरे यस्य भवेदुच्चा १.र.१
११ टनं परम् ॥ १७ ॥ मनुष्यास्थिसमुद्भूतं कीलं
मंत्राभिमंत्रितम् ॥ निखनेन्मंदिरे यस्य मरणं
तस्य निश्चितम् ॥ १८ ॥ उद्धृते तु भवेत्स्वास्थ्य
मिति सर्वस्य निश्चितम् ॥ यद्यन्नाम्ना जपेन्मंत्रं
सहस्रं स वशी भवेत् ॥ १९ ॥ पंचसाहस्रहोमेन
उद्धरेच्च वरां स्त्रियम् ॥ सहस्रदशहोमेन राजा सद्यो
वशी भवेत् ॥ २० ॥ लक्षजाप्येन राजानो द्विलक्षा ११
द्राजपंक्तयः ॥ दशलक्षेण तद्राष्ट्रं वश्यं तस्य च

सर्वथा॥२१॥अणिमादिमहासिद्धिः कोटिजाप्या
न्न संशयः॥खेचरत्वं भवेन्नित्यं सर्वज्ञत्वं च जायते
॥२२॥ मंत्रं लिखित्वा शिरसि कंठे वा धारयेद्धृदि॥
सौभाग्यं सर्वरक्षा च भवेत्तत्र सुनिश्चितम्॥२३॥
सारभूतमिदं मंत्रं न देयं यस्य कस्यचित् ॥ गुह्यं
सर्वागमेष्वेवं हितबुद्ध्या प्रकाशितम् ॥ २४ ॥ न
तिथिर्न च नक्षत्रं नोपवासो विधीयते ॥यथेष्टं चिं
तयेन्मंत्रं सर्वकामफलप्रदम् ॥२५॥इत्युच्छिष्टग
णपतिनवार्णमंत्रप्रयोगः॥ १ ॥ ॥ अथ द्वादशा

क्षरोच्छिष्टगणेशमंत्रप्रयोगः ॥ (मंत्रमहोदधौ)
मंत्रो यथा ॥ ॐ ह्रीं गँ हस्तिपिशाचिलिखे
स्वाहा ॥ अस्य श्रीद्वादशाक्षरोच्छिष्टगणेशमं
त्रस्य मनुर्ऋषिः विराट् छंदः । उच्छिष्टगणप
तिर्देवता । गँ बीजम् । स्वाहा शक्तिः । ह्रीं कील
कम् । अखिलाप्तये जपे विनियोगः ॥ ॐ मनु
ऋषये नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ विराट्छंदसे
नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ उच्छिष्टगणपतिदेवतायै
नमः हृदि ॥ ३ ॥ ॐ गँ बीजाय नमः गुह्ये

॥ ४ ॥ ॐ स्वाहाशक्तये नमः पादयोः ॥ ५ ॥
ॐ ह्रीं कीलकाय नमः नाभौ ॥ ६ ॥ ॐ विनि
योगाय नमः सर्वांगे ॥ ७ ॥ इति ऋष्यादिन्या
सः ॥ ॐ ह्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ गँ
तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ हस्ति मध्यमाभ्यां
नमः॥३॥ॐ पिशाचि अनामिकाभ्यां नमः ॥४॥
ॐ लिखे कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ ॐ स्वाहा
करतलकरपृष्ठभ्यां नमः ॥६॥ इति करन्यासः ॥
ॐ ह्रीं हृदयाय नमः ॥ १ ॥ ॐ गँ शिरसे

स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ हस्ति शिखायै वषट् ॥ ३ ॥
ॐ पिशाचिं कवचाय हुं ॥ ४ ॥ ॐ लिखे नेत्र
त्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥ ॐ स्वाहा अस्त्राय फट् ॥
॥६॥ एवं न्यासं कुर्य्यात् ॥ अन्यत्सर्वं पूर्ववत् ॥
इति द्वादशाक्षरोच्छिष्टगणेशमंत्रप्रयोगः ॥ २ ॥
अथैकोनाविंशत्यक्षरोच्छिष्टगणेशमंत्रप्रयोगः ॥
(मंत्रमहोदधौ) मंत्रो यथा ॥ ॐनम उच्छिष्ट
गणेशाय हस्तिपिशाचि लिखे स्वाहा ॥ इत्ये
कोनविंशत्यक्षरो मंत्रः ॥ अस्य विधानम् ॥ १३

अस्य श्रीमदेकोनविंशत्यक्षरोच्छिष्टगणेशमं
त्रस्य कंकोल ऋषिः । विराट्छन्दः । उ
च्छिष्टगणपतिर्देवता । अखिलाप्तये जपे विनि
योगः ॥ ॐ कंकोलऋषये नमः शिरसि १ ॥
ॐ विराट्छन्दसे नमः मखे २ ॥ ॐ उ
च्छिष्टगणपतिदेवतायै नमः हृदि ३ ॥ ॐ विनि
योगाय नमः सर्वांगे ४ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः
॥ ॐ नमः अंगुष्ठाभ्यां नमः १ ॥ ॐ उच्छि
ष्टगणेशाय तर्जनीभ्यां नमः २ ॥ ॐ हस्ति म

ध्यमाभ्यां नमः ३ ॥ ॐ पिशाचि अनामिका
भ्यां नमः४ ॥ ॐ लिखे कनिष्ठिकाभ्यां नमः५॥
ॐ स्वाहा करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ६ ॥ इति
करन्यासः ॥ ॐ नमः हृदयाय नमः १ ॥ ॐ
उच्छिष्टगणेशाय शिरसे स्वाहा २ ॥ ॐ हस्ति
शिखायै वषट् ३ ॥ ॐ पिशाचि कवचाय हुं ४ ॥
ॐलिखे नेत्रत्रयाय वौषट् ५॥ॐ स्वाहा अस्त्राय
फट् ६ ॥ इति हृदयादिषडंगन्यासः ॥ एवं न्या
सं कुर्य्यात् । अन्यत्सर्वं पूर्ववत् ॥ इत्येकोनविं

शत्यक्षरोच्छिष्टगणेशमंत्रप्रयोगः ॥ ३ ॥ अथ
सप्तत्रिंशदक्षरोच्छिष्टगणेशमंत्रप्रयोगः ॥ मंत्रो
यथा॥ "ॐ नमो भगवते एकदंष्ट्राय हस्तिमुखा
य लम्बोदराय उच्छिष्टमहात्मने आँक्रोंह्रींगंघे
घे स्वाहा" इति सप्तत्रिंशदक्षरो मंत्रः॥ अस्य विधा
नम् ॥ अस्य श्रीसप्तत्रिंशाक्षरोच्छिष्टगणेश
मंत्रस्य गणक ऋषिः। गायत्री छन्दः । उच्छि
ष्टगणपतिर्दैवता। गँ बीजम्। ह्रीं शक्तिः। आँ क्रों
कीलकम् । ममाभीष्टसिद्धये जपे विनियोगः ॥

ॐ गणकर्षये नमः शिरसि १ ॥ ॐ गायत्री
छन्दसे नमः मुखे २ ॥ ॐ उच्छिष्टगणपतिदेव
तायै नमः हृदि ३॥ ॐ गँ बीजाय नमो गुह्ये४ ॥
ॐ ह्रीं शक्तये नमः पादयोः ५ ॥ ॐ आँ क्रों
कीलकाय नमो नाभौ ६ ॥ ॐ विनियोगाय
नमः सर्वांगे ७ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ
नमो भगवते एकदंष्ट्राय अंगुष्ठाभ्यां नमः १ ॥
हस्तिमुखाय तर्जनीभ्यां नमः २ ॥ ॐ लम्बोद
दराय मध्यमाभ्यां नमः ३ ॥ ॐ उच्छिष्टमहा

त्मने अनामिकाभ्यां नमः ४ ॥ ॐ आँक्रोंह्रीं
गँ कनिष्ठिकाभ्यां नमः ५ ॥ ॐ घेघे स्वाहा
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ६ ॥ इति करन्यासः
॥ ॐ नमो भगवते एकदंष्ट्राय हृदयाय नमः
१ ॥ ॐ हस्तिमुखाय शिरसे स्वाहा २ ॥ॐ लंबो
दराय शिखायै वषट् ३ ॥ ॐ उच्छिष्टमहात्मने
कवचाय हुं ४ ॥ ॐ आँक्रोंह्रींगँ नेत्रत्रयाय वौ
षट् ५॥ ॐ घेघेस्वाहा अस्त्राय फट् ६ ॥ इति हृद
यादिषडंगन्यासः ॥ एवं न्यासं कृत्वा ध्यायेत

॥ अथ ध्यानम् ॥ ॐ शरान्धनुः पाशसृणी स्वह
स्तैर्दधानमारक्तसरोरुहस्थम् ॥ विवस्त्रपत्न्यां
सुरतप्रवृत्तमुच्छिष्टमम्बासुतमाश्रयेऽहम् ॥ १ ॥
एवं ध्यात्वा पूर्वोक्तपीठपूजां विधाय पूर्वोक्ता
वरणपूजां च कृत्वा जपं कुर्य्यात् ॥ अस्य
पुरश्चरणमेकलक्षजपः। तद्दशांशतो घृतहोमः।
तत्तद्दशांशेन तर्पणमार्जनब्राह्मणभोजनानि च कु
र्यात्। एवं कृते मंत्रः सिद्धो भवति ॥ सिद्धे मंत्रे
मंत्री प्रयोगान् साधयेत्॥तथा च। लक्षं जपेद्धुतै

हुत्वा तद्दशांशं प्रपूजयेत् ॥ पूर्वोक्तपीठे स्वाभी
ष्टसिद्धये पूर्ववद्विभुम् ॥ १ ॥ कृष्णाष्टम्यादि भूतांतं
यावत्तावज्जपेन्मनुम् ॥ प्रत्यहं साष्टसाहस्रं जुहु
यात्तद्दशांशतः ॥ २ ॥ तर्पयेदपि मंत्रोयं सिद्धि
मेवं प्रयच्छति ॥ धनं धान्यं सुतान्पौत्रान्सौभा
ग्यमतुलं यशः ॥ ३ ॥ मूर्तिं कुर्याद्गणेशस्य शुभाहे
निम्बदारुणा ॥ प्राणप्रतिष्ठां कृत्वाथ तदग्रे मंत्रमा
जपेत् ॥ ४ ॥ यं ध्यात्वा दासवत्सोऽपि वश्यो भ
वति निश्चितम् ॥ नदीजलं समादाय सप्तविंश

तिसंख्यया ॥ ५ ॥ मंत्रयित्वा मुखं तेन प्रक्षालये
शसभां व्रजेत् ॥ पश्येद्यं दृश्यते येन स वश्यो
जायते क्षणात् ॥ ६ ॥ चतुःसहस्रं धत्तूरपुष्पाणि
मनुनार्पयेत् ॥ गणेशाय नृपादीनां जनानां व
श्यताकृते ॥ ७ ॥ सुंदरीवामपादस्य रेणुमादाय
तत्र तु ॥ संस्थाप्य गणनाथस्य प्रतिमां प्रजपेन्म
नुम् ॥ ८ ॥ तां ध्यात्वा रविसाहस्रं सा समायाति
दूरतः ॥ श्वेतार्कैणाथ निम्बेन कृत्वा मूर्तिं धृतां
शुकायु ॥ ९ ॥ चतुर्थ्यां पूजयेद्रात्रौ रक्तैः कुसु

मचन्दनैः ॥ जप्त्वा सहस्रं तां मूर्तिं क्षिपेद्रात्रौ स
रित्तटे ॥ १० ॥ स्वेष्टं कार्यं समाचष्टे स्वप्ने तस्य
गणाधिपः ॥ सहस्रं निम्बकाष्ठानां होमादुच्चाटये
दरीन् ॥ ११ ॥ वंजिणासमिधा होमाद्रिपुर्यमपुरं
व्रजेत्॥वानरस्यास्थि संजप्तं क्षिप्तमुच्चाटयेद्गृहे १२
जप्तं नरास्थि कन्याया गृहे क्षिप्तं तदासिकृत् ॥
कुलालस्य मृदा स्त्रीणां वामपादस्य रेणुना॥१३॥
कृत्वा पुत्तलिकां तस्या हृदि स्त्रीनाम संलिखेत् ॥

---

१ [illegible]।

 निखनेन्मंत्रसंजप्तैर्निम्बकाष्ठैः क्षिताविमाम् ॥ १४ ॥
 सोन्मत्ता भवति क्षिप्रमुद्धृतायां सुखं भवेत् ॥
शत्रोरेवं कृता सा तु लशुनेन समाचिता ॥ १५ ॥
शरावान्तगता सम्यक्पूजिता द्वारि विद्विषः ॥
निखाता पक्षमात्रेण शत्रूच्चाटनकृत्स्मृता ॥ १६ ॥
विषमे समनुप्राप्ते सितार्कारिष्टदारुजम् ॥ गणपं
पूजितं सम्यक्कुसुमै रक्तचन्दनैः ॥ १७ ॥ मद्यभा
ण्डास्थितं हस्तमात्रे तं निखनेत्स्थले ॥ तत्रोपवि
श्य प्रजपेन्मंत्री नक्तं दिवा मनुम् ॥ १८ ॥ समा

हमध्ये नश्यंति सर्वे घोरा उपद्रवाः॥शत्रवो वश्य
तां यांति वर्द्धंते धनसंपदः॥ १९ ॥ दुष्टस्त्रीवामपा
दस्य रजसा निजदेहजैः॥ मलैर्मूत्रपुरीषाद्यैः कुंभ
कारमृदापि च ॥ २० ॥ एतैः कृत्वा गणेशस्य
प्रतिमां मद्यभाण्डगाम् ॥ संपूज्य निखनेद्भूमौ ह
स्तार्द्धं पूरिते पुनः ॥ २१ ॥ संस्थाप्य वह्निं जुहु
यात्कुसुमैर्हयमारजैः॥ सहस्रं सा भवेद्दासी तन्वा
च मनसा धनैः॥२२॥ एवमादिप्रयोगांस्तु नवा

---

१ करवीरोद्भवै ।

उ.ग. णैनापि साधयेत् ॥ परीक्षिताय शिष्याय प्रदेया
१९ निजसूनवे॥२३॥इति सप्तत्रिंशदक्षरमंत्रप्रयोगः॥
(प्रकारांतरेणैकाधिकचत्वारिंशदक्षरमंत्रभेदो रु
द्रयामलतंत्रे)मंत्रो यथा॥ॐनमो भगवते एकदं
ष्ट्राय हस्तिमुखाय लंबोदराय उच्छिष्टमहात्मने
आँ क्रों ह्रीं गँ घेघे उच्छिष्टाय स्वाहा॥इति मंत्रः॥
अस्य श्रीमदुच्छिष्टमहागणपतिमंत्रस्य मतं
गभगवान् ऋषिः । गायत्री छंदः । उच्छिष्टमहा १९
गणपतिर्देवता । गं बीजम् । स्वाहा शक्तिः । ह्रीं

कीलकम् । ममाभीष्टसिद्धये जपे विनियोगः ॥
इति विनियोगं कुर्यात् ॥ अन्यत्सर्वं पूर्ववत् ॥
(मंत्रमहोदधौ) द्वात्रिंशदक्षरमंत्रभेदः ॥ मंत्रो
यथा ॥ ॐ हस्तिमुखाय लम्बोदराय उच्छिष्ट
महात्मने आँ क्रों ह्रीं क्लीं ह्रीं हुँ घे घे उच्छिष्टाय
स्वाहा ॥ अस्य श्रीमदुच्छिष्टगणपतिमंत्रस्य
गणक ऋषिः । गायत्री छंदः । उच्छिष्टगणपति
र्देवता । ममाभीष्टसिद्धये जपे विनियोगः ॥ ॐ
गणकऋषये नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ गायत्रीछं

उ.ग. दसे नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ उच्छिष्टगणपतिदेवता १.र.१
२० यै नमः हृदि ॥ ३ ॥ ॐ विनियोगाय नमः सर्वांगे
॥ ४ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ हस्तिमुखाय
अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ लंबोदराय तर्जनी
भ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ उच्छिष्टमहात्मने मध्यमा
भ्यां नमः ॥३॥ ॐ आँक्रोंह्रींक्लींह्रींहुँ अनामिका
भ्यां नमः ॥ ४ ॥ ॐ घेघे उच्छिष्टाय कनिष्ठि २०
काभ्यां नमः ॥ ५ ॥ ॐ स्वाहा करतलकरपृष्ठा
भ्यां नमः ॥६॥ इति करन्यासः ॥ एवमेव हृदया

दिषडंगन्यासं च कुर्यात् ॥ अन्यत्सर्वं पूर्व वत् ॥ तथा च ॥ द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रो यजनं पूर्ववत्स्मृतम् ॥ उच्छिष्टगजवक्रस्य मंत्रेष्वेषु न शोधयेत् ॥ १ ॥ सिद्धादिचक्रमासादेः प्राप्ता स्ते सिद्धिदा गुरोः ॥ मनवोमी सदा गोप्या न प्रकाश्या यतः कुतः ॥ परीक्षिताय शिष्याय प्रदे या निजसूनवे ॥ २ ॥ इति ॥ अथैकात्रिंशदक्षर मंत्रभेदः ॥ मंत्रो यथा ॥ ॐ नमो हस्तिमुखा य लंबोदराय उच्छिष्टमहात्मने क्रांक्रीं ह्रीं घेघे

उच्छिष्टाय स्वाहा ॥ अस्य विधानम् ॥ कटुनिं
बमूलस्य पर्वमानां गणेशप्रतिमां कृत्वा कृष्णाष्टमी
मारभ्यामावास्यापर्यंतं पंचशतसंख्याकं जपं
प्रतिदिनं कुर्यात्॥स्वयमुच्छिष्टमुखो भूत्वा गणे
शाग्रे स्थाल्यां रक्तचन्दनाक्षतपुष्पाणि धृत्वा सम
भ्यर्च्य स्वोच्छिष्टमुखेन जपः कर्तव्यः॥एवं दिन
सप्तकं कृत्वाष्टमे दिवसे स्वयमुच्छिष्टमुखो भूत्वैव
पञ्चखाद्येन पंचशतं जुहुयात्॥ततोभिलषितं ददा
ति महिमा भवति॥१॥अभिलषितबालाचित्रोपरि

गणेशं संस्थाप्य प्रत्यहमष्टोत्तरशतं जपेत्। दिनत्र यादाकर्षयति। तं गणेशं तत्कपाले संस्थाप्य सा पुनर्गच्छति। पुनरानयनायाष्टोत्तरशतं जपेत्। यदि सा पुनर्नायाति तर्हि॥२॥ तं गणेशमुच्छिष्टमुखाग्रे निधायाष्टोत्तरशतं जपेत्। राजा वशी भवति॥३॥ तं गणेशं नद्यां नीत्वा प्रक्षाल्य स्वमुखाद्वारच्च तुष्टयं प्रक्षाल्य तस्मात् पतितं किंचिदुदकं भांडे निक्षिपेत्। तदुदकं ये पिबंति ते सर्वे वश्या भवंति॥४॥ तं गणेशं द्वारे तरुवरशाखायां निक्षिप्य

 संपूज्याष्टोत्तरशतं जपेत् । गृहे ह्यखण्डितमन्नं
 भवति ॥ ५ ॥ तं गणेशं ताम्रे रौप्ये वा निक्षिप्य
कटिबंधनात्स्त्रियो वश्या भवन्ति । शत्रुगणः
स्तंभीभवति ॥ ६ ॥ तं गणेशं करतले धृत्वा
कनकपुष्पैरर्चयेत् पश्चात्करेण करवालं धृत्वा
दशशतं जपति तदा संग्रामे जयो भवति ॥ ७ ॥
तं गणेशमन्नोपरि संस्थाप्याष्टोत्तरशतं जपेत् ।
उदरपूरणार्थमन्नप्राप्तिर्भवति ॥ ८ ॥ तं गणेशं
पाणौ प्रक्षाल्य तदुदकपानाच्छत्रुनामग्रहणादि

पुनाशः स्यात् ॥ ९ ॥ इत्येकाधिकात्रिंशदक्षरोच्छिष्टगणेशमंत्रप्रयोगः ॥ इति श्रीमदुच्छिष्टगणपत्युपासनापञ्चरत्ने श्रीमदुच्छिष्टगणपतिपटलनिरूपणंनाम प्रथमं रत्नम् ॥ १ ॥

अथ श्रीमदुच्छिष्टगणपतिपूजापद्धतिः ॥ तत्रादौ पूर्वकृत्यम् ॥ पुरश्चरणात्प्राक्तृतीयादिवसे क्षौरादिकं विधाय ततः प्रायश्चित्तांगभूतविष्णुपूजां विष्णुतर्पणं विष्णुश्राद्धं होमं चांद्रायणादिव्रतं च कुर्यात् । व्रताशक्तौ गोदानं द्रव्यदानं

उ.ग. च कुर्यात् । यदि सर्वकर्माशक्तस्ततः प्रायश्चि पू.र.२
२३ त्तांगभूतपंचगव्यप्राशनं कुर्यात् । तत्र मंत्रः ।
"यत्त्वगस्थिगतं पापं देहे तिष्ठति मामके । प्रा
शनात्पंचगव्य स्य दहत्यग्निरिवेन्धनम् ॥ १ ॥"
इति पठित्वा प्रणवेन पंचगव्यं पिबेत् । तद्दिने
उपवासं कृत्वा अशक्तश्चेत्पयःपानं हविष्यान्ने
नैकभक्तव्रतं कृत्वा ततः पुरश्चरणात्पूर्वदिने स्व
देहशुद्ध्यर्थं पुरश्चरणाधिकारप्राप्त्यर्थं चायुतगा २३
यत्रीजपं कुर्यात् ॥ तद्यथा । देशकालौ संकीर्त्य

ज्ञाताज्ञातपापक्षयार्थं करिष्यमाणोच्छिष्टगणेशपु
रश्चरणाधिकारार्थममुकमंत्रेण सिद्ध्यर्थं च
गायत्र्ययुतजपमहं करिष्ये इति संकल्प्य गाय
त्र्ययुतं जपेत् । ततः गायत्र्या आचार्य्यंऋ
षिं विश्वामित्रं तर्पयामि १ गायत्रीछंदस्तर्पया
मि २ सवितारं देवतां तर्पयामि ३ इति तर्पणं
कृत्वा ततोस्यां रात्रौ देवतोपास्ति शुभाशुभ
स्वप्नं विचारयेत् ॥ तद्यथा । स्नानादिकं कृत्वा
हरिपादांबुजं स्मृत्वा कुशासनादिशय्यायां

उ.ग. यथासुखं स्थित्वा वृषभध्वजं प्रार्थयेत् ॥ तत्र पू.र.२
२४ मंत्रः ॐ "भगवन्देवदेवेश शूलभृद्वृषवाहन ॥
इष्टानिष्टं समाचक्ष्व मम सुप्तस्य शाश्वत ॥ १ ॥
ॐ नमोऽजाय त्रिनेत्राय पिंगलाय महात्मने ॥
वामाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः ॥ २ ॥
स्वप्ने कथय मे तथ्यं सर्वकार्येष्वशेषतः॥क्रियासि
द्धिं विधास्यामि त्वत्प्रसादान्महेश्वर ॥३॥" इति
मंत्रेणाष्टोत्तरशतवारं शिवं प्राथ्य निद्रां कुर्य्यात्॥ २४
ततः स्वप्नं दृष्ट्वा निशि प्रातर्गुरवे विनिवेदयेत् ।

अथवा स्वयं स्वप्नं विचारयेत्। इति पूर्वकृत्यम्। ततश्चन्द्रतारादिबलान्विते सुमुहूर्ते विविक्ते देशे जपस्थानं प्रकल्प्य पुरश्चरणदिवसे ब्राह्मे मुहूर्ते

---

१ लिंगं चंद्रार्कयोर्बिंबं भारतीं जाह्नवीं गुरुम् । रक्ताब्धितरणं युद्धे जयोऽनलसमर्चनम् ॥ शिखिहंसरथांगाढ्ये रथे स्थानं च मोहनम् । आरोहणं सारसस्य धरालाभश्च निम्नगाम् ॥ प्रासादः स्यंदनं पद्मं छत्रं कन्या द्रुमः फली । नागो दीपो हयः पुष्पं वृषभोऽश्वश्च पर्वतः॥सुराघटो ग्रहस्तारा नारी सूर्योदयोऽप्सराः॥ हर्म्यशैलविमानानामारोहो गगने गमः ॥ मद्यमांसादनं विष्ठालेपो रुधिरसेचनम् । दध्योदनादनं राज्याभिषेको गोवृषध्वजाः॥ सिंहः सिंहासनं शंखो वादित्रं रोचनादिभिः । चंदनं तर्पणं चैषां स्वप्ने वै दर्शनं शुभम् ॥ तैलाभ्यक्तः कृष्णवर्णो नग्नो ना गर्तवायसौ । शुष्ककंटकिवृक्षश्च चांडालो दीर्घकन्धरः । प्रासादस्तलहीनश्च नैते स्वप्ने शुभावहाः ॥ इति स्वयं स्वप्नं विचारयेत् ॥

उ.ग. चोत्थाय प्रातःस्मरणं कुर्यात् ॥ अथ गणेशप्रातः पू.र.२
२५ स्मरणम् ॥ " ॐ प्रातः स्मरामि गणनाथमनाथ
बंधुं सिंदूरपूर्णपरिशोभितगंडयुग्मम् ॥ उद्दण्ड
विघ्नपरिखण्डनचण्डदण्डमाखण्डलादिसुरनाय
कवृन्दवंद्यम् ॥ १ ॥ प्रातर्नमामि चतुराननवंद्य
मानमिच्छानुकूलमखिलं च वरं ददानम् ॥ तं
तुन्दिलं द्विरसनाधिपयज्ञसूत्रं पुत्रं विलासचतुरं
शिवयोः शिवाय ॥ २ ॥ प्रातर्भजाम्यभयदं खलु २५
भक्तशोकदावानलं गणविभुं वरकुंजरास्यम् ॥ अज्ञा

नकाननविनाशनहव्यवाहसुत्साहवर्धनमहं सुत
मीश्वरस्य ॥ ३ ॥" श्लोकत्रयमिदं पुण्यं सदा
साम्राज्यदायकम् ॥ प्रातरुत्थाय सततं यः पठे
त्प्रयतः पुमान् ॥४॥ इति स्मरणं कृत्वा भूमिं प्रा
र्थयेत् । तत्रमंत्रः । "समुद्रमेखले देवि पर्वतस्तनमं
डले ॥ विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्व मे
॥१॥इति भूमिं संप्रार्थ्य श्वासानुसारेण भूमौ पादं
दत्त्वा बहिर्व्रजेत् ॥ इति प्रातःकृत्यम् । ततो ग्रामा
द्बहिर्नैर्ऋत्यकोणे जनवर्जिते उत्तराभिमुखः अनु

उ.ग. पानत्को वस्त्रेण शिरः प्रावृत्य मलमोचनं कृत्वा
२६ मृत्तिकया जलेन च यथासंख्यं शौचं कृत्वा हस्तौ
पादौ प्रक्षाल्य गंडूषं कृत्वा दंतधावनं च कुर्यात् ॥
तद्यथा॥आम्रचंपकापामार्गाद्यन्यतमं द्वादशांगुलं
दंतकाष्ठं गृहीत्वा प्रार्थयेत्।तत्र मंत्रः। "आयुर्बलं
यशोवर्चःप्रजापशुधनानि च॥श्रियं प्रज्ञां च मेधां
च त्वं नो देहि वनस्पते ॥ १ ॥" इति संप्रार्थ्य
ॐ ह्रीं तडित्स्वाहा इति मंत्रेण काष्ठं छित्त्वा ॐ २६
क्लीं कामदेवाय सर्वजनप्रियाय नमः इत्यनेन

दंतान् संशोध्य ऐँ इति बीजेन जिह्वामुल्लिख्य दंतकाष्ठं क्षालयित्वा नैर्ऋत्ये शुद्धदेशे निक्षिपेत्। मूलेन मखं प्रक्षाल्याचम्य स्नानं कुर्यात् ॥ इति शौचाक्रिया ॥ ततः तीर्थस्नानं मंगलस्नानं च सर्व देवोपयोगिपद्धतिमार्गेण कृत्वा गृहस्नानं कुर्यात्। अथ गृहस्नानप्रयोगः ॥ तात्कालिकोद्धृतोदकेन उष्णोदकेन वा कृत्वा न तु पर्युषितशीतोदकेन ताम्रादिबृहत्पात्रे जलं गृहीत्वा तीर्थान्यावाहयेत् ॥ तत्र मंत्रः ॥ "गंगे च यमुने चैव गोदा

उ.ग. वरि सरस्वति ॥ नर्मदे सिंधु कावेरि जलेऽस्मिन्स पू.र.२
न्निधिं कुरु ॥१॥ ॐ पुष्कराद्यानि तीर्थानि गंगा
२७ द्याः सरितस्तथा ॥ आगच्छन्तु पवित्राणि स्नान
काले सदा मम ॥ २ ॥ ब्रह्मांडोदरतीर्थानि करैः
स्पृष्टानि ते र वे ॥ तेन सत्येन मे देव तीर्थं देहि
दिवाकर ॥ ३ ॥" इति तीर्थान्यावाह्य ॥ ऋतं च
सत्यमिति मंत्रेणाभिमंत्र्य स्नानं कुर्य्यात् ॥ एवं
स्नानं कृत्वा शुष्कं शुभ्रं रक्तं वा कार्पासवस्त्रं २७
परिधाय सूर्यायार्घ्यं दद्यात् ॥ तत्र मन्त्रः ॥ "एहि

सूर्य्य सहस्रांशो तेजोराशे जगत्पते ॥ अनुकंपय मां देव गृहाणार्घ्यं नमोस्तु ते ॥" इत्यर्घ्यं दत्त्वा स्नानवस्त्रं परिपीडय्य आचम्य पंचत्रिपुंड्रं कृत्वा रुद्राक्षमालां धारयेत् ॥ ततो जपस्थाने गत्वा नित्यनैमित्तिकं समाप्य अश्वत्थोदुम्बरप्लक्षानामन्यतमान् वितस्तिमात्रान् दश कीलान् ॥ ॐ नमः सुदर्शनायास्त्राय फट् इति मंत्रेणाष्टोत्तरशताभिमंत्रितान् ॥ "ॐ ये चात्र विघ्नकर्तारो भुवि दिव्यंतरिक्षगाः ॥ विघ्नभूताश्च ये चान्ये

मम मंत्रस्य सिद्धिषु ॥ १ ॥ मयैतत्कीलितं
क्षेत्रं परित्यज्य विदूरतः ॥ अपसर्पंतु ते सर्वे
निर्विघ्नं सिद्धिरस्तु मे ॥ २ ॥ ” इति मंत्रद्वयेन
दशदिक्षु दश कीलान् निखनेत् ॥ ततस्तेषु ॥
ॐ सुदर्शनायास्त्राय फट् ॥ इति मंत्रेण प्रत्ये
कं कीलान् संपूज्य तद्बाह्ये भूतबलिं दद्यात् ॥
तत्र मंत्रः ॥ “ये रौद्रा रौद्रकर्माणो रौद्रस्थाननि
वासिनः ॥ मातरोप्युग्ररूपाश्च गणाधिपतयश्च
ये ॥ १ ॥ विघ्नभूताश्च ये चान्ये दिग्विदिक्षु समा

श्रिताः ॥ त सर्वे प्रीतमनसः प्रतिगृह्णंत्विमं बलिम् ॥ २ ॥ इति मंत्रद्वयेन दशदिक्षु बाह्ये माषभक्तबलिं दद्यात् ॥ इति भूतेभ्यो बलिं दत्त्वा हस्तौ पादौ प्रक्षाल्याचामेत्॥ततः "ॐअपवित्रःपवित्रो वा सर्वावस्थां गतोपि वा॥यः स्मरेत्पुंडरीकाक्षं स बाह्याभ्यंतरःशुचिः॥१॥" इति मंत्रेण मंडपांतरं प्रोक्ष्य तत्र तावत् आसनभूमौ कूर्मशोधनं कार्यम्॥ यत्र जपकर्ता एक एव तदा कूर्ममुखे उपविश्य जपं तत्रैव दीपस्थानं च कुर्यात् ॥यत्र बहवः जाप

कास्तत्र कूर्ममुखोपरि दीपमेव स्थापयेत् ॥ एवं
कूर्मशोधनं विधाय तत्रासनाधो जलादिना त्रि
कोणं कृत्वा तत्र ॥ ॐ कूर्माय नमः ॥ ॐ ह्रीं
आधारशक्तिकमलासनाय नमः ॥ ॐ पृथि
व्यै नमः ॥ इति गंधाक्षतपुष्पैः संपूज्य तपदुरि
कुशासनं तदुपरि मृगाजिनं तदुपरि कंबलाद्या
सनमास्तीर्य स्थापितानां त्रयाणामासनानामुप
रि क्रमेण ॐ अनंतासनाय नमः ॥१॥ ॐ विम
लासनाय नमः ॥ २ ॥ ॐ पद्मासनाय नमः

॥ ३ ॥ इति मंत्रत्रयेण त्रीन् दर्भान् प्रत्येकं निदध्यात् ॥ एवमासनं संस्थाप्य तत्र प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा उपविश्य आसनशोधनं कुर्यात् ॥ तत्र मंत्रः॥पृथ्वीति मंत्रस्य मेरुपृष्ठ ऋषिः। कूर्मो देवता। सुतलञ्छंदः।आसने विनियोगः॥ "ॐ पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता॥ त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम्॥" इति मंत्रेण आसनं प्रोक्ष्य॥ततो मूलमंत्रेण शिखां बद्ध्वा आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ

उ.ग. संकीर्त्य श्रीमदुच्छिष्टगणपतिदेवताप्रीतये अ पृ.र.२
३० मुकमंत्रसिद्ध्ये अमुकसंख्याजपं तत्तद्दशांशहो
मतर्पणमार्जनब्राह्मणभोजनरूपपुरश्चरणमहंक
रिष्ये ॥ इति संकल्प्य भूतशुद्धिं प्राणप्रति
ष्ठामन्तर्मातृकाबहिर्मातृकासृष्टिस्थितिसंहारमा
तृकान्यासं च सर्वदेवोपयोगिपद्धतिमार्गेण कृत्वा
गणेशकलामातृकान्यासं च कुर्यात् ॥ तथा
च तत्र क्रमः ॥ ॐ अस्य विघ्नेशादिकलामातृका ३०
न्यासस्य गणक ऋषिः । निचृद्गायत्री छंदः ।

विनायको देवता । हलो बीजानि । स्वराः शक्तयः । सर्वेष्टसिद्धये न्यासे विनियोगः ॥ ॐ गाँ हृदयाय नमः १ ॥ ॐ गीँ शिरसे स्वाहा २ ॥ ॐ गूँ शिखायै वषट् ३ ॥ ॐ गैं कवचाय हुं ४ ॥ ॐ गौँ नेत्रत्रयाय वौषट् ५ ॥ ॐ गः अस्त्राय फट् ६ ॥ एवं षडंगन्यासं कृत्वा गजाननं ध्यायेत् ॥ अथ ध्यानम् ॥ "गुणांकुशवराभीतिपाणिरक्ताब्जहस्तया ॥ प्रिययालिंगितं रक्तं त्रिनेत्रं गणपं भजे ॥ १ ॥" एवं ध्यात्वा न्यासं

३१ कुर्य्यात् ॥ तथा च तत्र क्रमः ॥ ॐ अँ विघ्नेश श्रीभ्यां नमः ललाटे १ ॐ आँ विघ्नराजश्रीभ्यां नमः मुखवृत्ते २ ॐ इँ विनायकपुष्टिभ्यां नमः दक्षिणनेत्रे ३ ॐ ईँ शिवोत्तमशान्तिभ्यां नमः वामनेत्रे ४ ॐ उँ विघ्नकृत्स्वास्तिभ्यां नमः दक्षिणकर्णे ५ ॐ ऊँ विघ्नहर्तृसरस्वतीभ्यां नमः वामकर्णे ६ ॐ ऋँ गणस्वाहाभ्यां नमः दक्षिणनासापुटे ७ ॐ ॠँ एकदंतसुमेधाभ्यां नमः वामनासापुटे ८ ॐ लँ द्विदंतकांतिभ्यां नमः दक्षि ३१

णगंडे ९ ॐ लूँ गजवक्त्रकामिनीभ्यां नमः वा
मगंडे १० ॐ एँ निरंजनमोहिनीभ्यां नमः
ऊर्ध्वोष्ठे ११ ॐ ऐं कपर्दिनटीभ्यां नमः अधरो
ष्ठे १२ ॐ ओं दीर्घजिह्वपार्वतीभ्यां नमः ऊर्ध्व
दंतपंक्तौ १३ ॐ औं शंकुकर्णज्वालिनीभ्यां नमः
अधोदंतपंक्तौ १४ ॐ अँ वृषभध्वजनंदाभ्यां
नमः शिरसि १५ ॐ अः गणेशसुरेशीभ्यां नमः
मुखे १६ ॐ कँ गजेन्द्रकामरूपिणीभ्यां नमः
दक्षिणबाहुमूले १७ ॐ खँ शूर्पकर्णोमाभ्यां नमः

दक्षिणकूर्परे १८ ॐ गँ त्रिलोचनतेजोवतीभ्यां
नमः दक्षिणमणिबंधे १९ ॐ घँ लंबोदरसत्या
भ्यां नमः दक्षांगुलिमूले२०ॐङँ महानंदविघ्नेशी
भ्यां नमः दक्षांगुल्यग्रे २१ ॐ चँ चतुर्मूर्तिस्वरू
पिणीभ्यां नमः वामबाहुमूले २२ ॐ छँ सदाशि
वकामदाभ्यां नमः वामकूर्परे २३ ॐ जँ आमो
दमदाजिह्वाभ्यां नमः वाममणिबंधे २४ ॐ झँ
दुर्मुखभूतिभ्यां नमः वामांगुलिमूले २५ ॐ
ञँ सुमुखभौतिकाभ्यां नमः वामांगुल्यग्रे २६

ॐ टँ प्रमोदसिताभ्यां नमः दक्षपादमूले २७
ॐ ठँ एकपादरमाभ्यां नमः दक्षिणजानुनि २८
ॐ डँ द्विजिह्वमहिषीभ्यां नमः दक्षिणगुल्फे २९
ॐ ढँ शूरभंजनीभ्यां नमः दक्षिणपादांगुलिमूले
३० ॐ णँ वीरविकरणाभ्यां नमः दक्षिणपा
दांगुल्यग्रे ३१ ॐ तँ षण्मुखभृकुटीभ्यां
नमः वामपादमूले ३२ ॐ थँ वरदलज्जाभ्यां
नमः वामजानुनि ३३ ॐ दँ वामदेवदीर्घ
घोणाभ्यां नमः वामगुल्फे ३४ ॐ धँ वक्रतुंड

उ.ग. धनुर्धराभ्यां नमः वामपादांगुलिमूले ३५ ॐ

३३ नँ द्विरदयामिनीभ्यां नमः वामपादांगुल्यग्रे ३६

ॐ पँ सेनानीरात्रिभ्यां नमः दक्षिणपार्श्वे ३७

ॐ फँ कामांधग्रामणीभ्यां नमः वामपार्श्वे ३८

ॐ बँ मत्तशशिप्रभाभ्यां नमः पृष्ठे ३९ ॐ

भँ विमत्तलोललोचनाभ्यां नमः नाभौ ४०

ॐ मँ मत्तवाहनचंचलाभ्यां नमः जठरे ४१

ॐ यँ त्वगात्मभ्यां जटिदीप्तिभ्यां हृदि ४२ ३३

ॐ रँ असृगात्मभ्यां मुंडितुभगाभ्यां नमः दक्षां

से ४३ ॐ लँ मांसात्मभ्यां खडिदुर्भगाभ्यां
नमः ककुदि ४४ ॐ वँ मेदआत्मभ्यां वरेण्य
शिवाभ्यां नमः वामासे ४५ ॐ शँ अस्थ्या
त्मभ्यां वृषकेतनभगाभ्यां नमः हृदयादिदक्षह
स्तांतम् ४६ ॐ षँ मज्जात्मभ्यां भक्तिप्रि
यभगिनीभ्यां नमः हृदयादिवामहस्तांतम् ४७
ॐ सँ शुक्रात्मभ्यां गणेशभोगिनीभ्यां नमः हृद
यादिदक्षपादांतम् ४८ ॐ हँ प्राणात्मभ्यां
मेघनादसुभगाभ्यां नमः हृदयादिवामपादांतम्

३४ ४९ ॐ लँ शक्त्यात्मभ्यां व्याप्तिकालरात्रि
भ्यां नमः जठरे ५० ॐ क्ष परमात्मभ्यां
गणेश्वरकालिकाभ्यां नमः मुखे ५१ ॥ इति
सर्वगणेशमन्त्रांगभूतविघ्नेशादिकलामातृकान्या
सः॥ एवं कलान्यासं कृत्वा प्रयोगोक्तन्यासादिकं
कुर्य्यात् ॥ ततः पीठादौ रचिते सर्वतोभद्रमंडले
गणेशमंडले वा मंडूकादिपरतत्त्वांतपीठदेवताः
स्थापयेत् ॥ तथा च ॥ पुष्पाक्षतानादाय स्ववा ३४
मभागे श्रीगुरुभ्यो नमः १ दक्षिणे गणपतये

नमः २ मध्ये स्वेष्टदेवतायै नमः ३ इति
नत्वा पीठमध्ये ॐ मँ मंडूकाय नमः ४ ॐ
कँ कालाग्निरुद्राय नमः ५ ॐ आँ आधा
रशक्तये नमः ६ ॐ कूँ कूर्म्माय नमः ७
ॐ अँ अनंताय नमः ८ ॐ पृँ पृथिव्यै
नमः ९ ॐ क्षीं क्षीरसागराय नमः १० ॐ रँ
रत्नद्वीपाय नमः ११ ॐ रँ रत्नमंडपाय नमः
१२ ॐ कँ कल्पवृक्षाय नमः १३ ॐ रं रत्नवेदि
कायै नमः १४ ॐ रँ रत्नसिंहासनाय नमः १५

इत्युपर्युपरि संपूज्य ॥ आग्नेय्याम् ॐ धँ धर्म्मा
य नमः १६ नैर्ऋत्यां ॐ ज्ञाँ ज्ञानाय नमः १७
वायव्ये ॐ वैं वैराग्याय नमः १८ ऐशान्ये ॐ
ऐं ऐश्वर्याय नमः १९ पूर्वे ॐ अँ अधर्माय
नमः २० दक्षिणे ॐ अँ अज्ञानाय नमः २१
पश्चिमे ॐ अँ अवैराग्याय नमः २२ उत्तरे ॐ
अँ अनैश्वर्याय नमः २३ इति पूजयेत् ॥ ततः
पुनः पीठमध्ये ॥ ॐ आँ आनंदकंदाय नमः ३५
२४ ॐ सँ संविन्नालाय नमः २५ ॐ सँ सर्वत

त्वकमलासनाय नमः २६ ॐ प्रँ प्रकृतिमयपत्रे
भ्यो नमः २७ ॐ विं विकारमयकेसरेभ्यो नमः
२८ ॐ पँ पञ्चाशद्वर्णाढ्यकर्णिकाभ्यो नमः २९
ॐ अँ अर्कमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः ३०
ॐ सोँ सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः३१
ॐ वँ वह्निमण्डलाय दशकलात्मने नमः ३२
ॐ सँ सत्त्वाय नमः ३३ ॐ रँ रजसे नमः ३४
ॐ तँ तमसे नमः ३५ ॐ आँ आत्मने नमः
३६ ॐ पँ परमात्मने नमः ३७ ॐ अँ अंतरात्म

ने नमः ३८ ॐ ह्रीं ज्ञानात्मने नमः ३९ ॐ मँ
मायातत्त्वाय नमः ४० ॐ कँ कलातत्त्वाय नमः
४१ ॐ विं विद्यातत्त्वाय नमः ४२ ॐ पँ परत
त्त्वाय नमः ४३ ॥ एवं पीठदेवताः संपूज्य नव
पीठशक्तीः पूजयेत् ॥ तद्यथा । पूर्वे ॐ तीव्रायै
नमः १ आग्नेय्यां ॐ चालिन्यै नमः २ दक्षिणे ॐ
नंदायै नमः ३ नैर्ऋत्ये ॐ भोगदायै नमः ४
पश्चिमे ॐ कामरूपिण्यै नमः ५ वायव्ये ॐ
उग्रायै नमः ६ उत्तरे ॐ तेजोवत्यै नमः ७ ऐशा

न्ये ॐ सत्यायै नमः ८ पीठमध्ये ॐ विघ्नना
शिन्यै नमः ९ ॥ इति पीठशक्तीः संपूज्य पात्रा
सादनं कुर्यात् ॥ ॥ अथ पात्रासादनप्रयोगः ॥
तत्र पात्रासादनं सर्वदेवोपयोगिपद्धतिमार्गेण स
विस्तरं कृत्वा अशक्तश्चेत्साधारणं कुर्यात् ॥
तत्र क्रमः ॥ तत्रादौ गंधाक्षतादिपूजोपकरणानि
स्वदक्षिणपार्श्वे संस्थाप्य जलार्थं बृहत्पात्रं व्य
जनं छत्रादर्शचामराणि वामपार्श्वे स्थापयित्वा
कलशस्थापनं कुर्यात् ॥ अथ कलशस्थापनप्रयो

गः ॥ स्ववामभागे त्रिकोणमंडलं कृत्वा जलेन प्रोक्ष्य त्रिकोणांतर्मायां विलिख्य॥ॐ ह्रीं आधारशक्त्यै नमः इति संपूज्य ततो मूलेन नमः इति त्रिपदाधारं प्रक्षाल्य त्रिकोणमध्ये संस्थाप्य तत्र सुदर्शनायास्त्राय फट् इति मंत्रेण कलश प्रक्षाल्य आधारोपरि हस्तद्वयेन संस्थाप्य रक्तवस्त्रमाल्यादिना भूषयित्वा मूलेन नमः इति जलेनापूर्य ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः वरुण इहागच्छ इह तिष्ठ ॥ इति वरुणमावाह्य स्वेष्टदेवं ध्यात्वा गंध

पुष्पैः संपूजयेत् ॥ इति कलशस्थापनम् ॥ अथ शंखस्थापनप्रयोगः ॥ स्वदक्षिणे कलशोक्तविध्यनुसारेणाधारं संस्थाप्य ॐ सुदर्शनायास्त्राय फट्॥ इति शंखं प्रक्षाल्य आधारोपरि संस्थाप्य मूलेन नमः इति जलेनापूर्य ॥ प्रणवेन गंधादिभिः संपूज्याभिमंत्रयेत् ॥ "ॐ शंखादौ चन्द्रदैवत्यं कुक्षौ वरुणदेवता ॥ पृष्ठे प्रजापतिश्चैवमग्रे गंगा सरस्वती ॥ १ ॥ त्रैलोक्ये यानि तीर्थानि वासुदेवस्य चाज्ञया॥शंखे तिष्ठंति विप्रेन्द्र तस्मा

च्छंखं प्रपूजयेत् ॥ " इत्यभिमंत्र्य प्रार्थयेत् ॥
"ॐ त्वं पुरा सागरोत्पन्नो विष्णुना विधृतः करे॥
निर्मितः सर्वदेवैश्च पांचजन्य नमोऽस्तु ते ॥२ ॥
पांचजन्याय विद्महे पावमानाय धीमहि ॥ तन्नः
शंखः प्रचोदयात् ॥" इति प्रार्थ्य शंखमुद्रां प्रदर्श
येत् । इति शंखस्थापनम् ॥ ॥ अथ घंटास्था
पनप्रयोगः॥स्ववामभागे घंटां संस्थाप्य । "आग
मार्थं तु देवानां गमनार्थं तु रक्षसाम् ॥ घंटानादं
प्रकुर्वीत पश्चाद्घंटां प्रपूजेत् ॥ १ ॥" ॐ भूर्भु

वः स्वः गरुडाय नमः आवाहयामि सर्वोपचारार्थं
गंधाक्षतपुष्पाणि समर्प्पयामि नमस्करोमि ॥
इत्यावाह्य ॥ "ॐ जगद्ध्वनिमंत्रमातः स्वाहा ॥"
इति मंत्रेण घंटास्थितगरुडं घंटां च संपूज्य
प्रणम्य गरुडमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥ इति घंटास्थाप
नम् ॥ ॥ ततः शंखात्पूर्वादिप्रादक्षिण्येन पाद्या
र्घ्याचमनीयमधुपर्कस्नानार्थं पंचपात्राणि अश
क्तश्चेत्तर्हि एकमेव पात्रं संस्थाप्य सामान्यविधि
ना पूजयेत् ॥ एवं पूजापात्राणि संपाद्य ॥ प्रयो

गोक्ते यंत्रे मूर्तौ वा अग्न्युत्तारणपूर्वकं प्राणान्प्र
३९ तिष्ठापयेत् ॥ अथ प्राणप्रतिष्ठाप्रयोगः॥आचम्य
देशकालौ संकीर्त्य ममेत्यादिअमुकगणपतिदेव
तानूतनयंत्रे (मूर्तौ वा) प्राणप्रतिष्ठां करिष्ये ॥
इति संकल्प्य ॥ अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठामंत्रस्य
ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः । ऋग्यजुःसामानि
च्छंदांसि । क्रियामयवपुःप्राणाख्या देवता ।
आँ बीजम् । ह्रीं शक्तिः । क्रौं कीलकम् । अस्मि ३९
न्नूतनयंत्रे अस्यां (नूतनमूर्तौ वा) प्राणप्रतिष्ठापने

विनियोगः। इति जलं क्षिपेत् ॥ करेणाच्छाद्य।
ॐ आँह्रींक्रोंयँरँलँवँशँषँसँहँसः सोहँ। अस्य श्री
मदुच्छिष्टगणपतेः सपरिवारयंत्रस्य (मूर्तेर्वा)
प्राणा इह प्राणाः ॥ १ ॥ पुनः ॐ आँह्रींक्रों यँरँ
लँवँशँषँसँहँसः सोहँ। अस्य श्रीमदुच्छिष्टगणपतेः
सपरिवारयंत्रस्य (मूर्तेर्वा) जीव इह स्थितः॥२॥
ॐआँह्रींक्रोंयँरँलँवँशँषँसँहँसः सोहँ।अस्य श्रीमदु
च्छिष्टगणपतेः सपरिवारयंत्रस्य (मूर्तेर्वा) सर्वे
न्द्रियाणीह स्थितानि ॥३॥ ॐ आँह्रींक्रों यँरँलँवँ

ह्रौँषँसँहँसः सोहँ । अस्य श्रीमदुच्छिष्टगणपतेः सपरिवारयंत्रस्य (मूर्तेर्वा) वाङ्मनस्त्वक्चक्षुः श्रोत्रजिह्वाघ्राणपाणिपादपायूपस्थानि इहैवागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहा ॥ ४ ॥ इति प्राणान्प्रतिष्ठाप्य गर्भाधानादिपंचदशसंस्कारसिद्धये पंचदशप्रणवावृत्तीः कृत्वा । अनेन श्रीमदुच्छिष्टगणपतेः सपरिवारयंत्रस्य (मूर्तेर्वा) गर्भाधानादिपंचदशसंस्कारान्संपादयामि इति वदेत् ॥ एवं प्राणप्रतिष्ठाप्रयोगः ॥ तत आवाहनादिपूजां

कुर्यात् । तद्यथा ॥ अथावाहनम् । अक्षताना
दाय "देवेश भक्तिसुलभ परिवारसमन्वित ॥
यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावद्देव इहावह ॥
॥ १ ॥ आगच्छ भगवन्देव स्थाने चात्र स्थितो
भव ॥ यावत्पूजां करिष्यामि तावत्त्वं सन्निधौ
भव ॥ २ ॥ " मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्री
मदुच्छिष्टगणपतिदेवतामावाहयामि ॥ इत्यावा
हनम् ॥ १ ॥ "तवेयं महिमामूर्तिस्तस्यां त्वां
सर्वग प्रभो ॥ भक्तिस्नेहसमाकृष्टदीपवत्स्थापया

म्यहम् ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतिदेव इह तिष्ठ ॥ इति स्थापनम् ॥ २ ॥ "अनन्या तव देवेश मूर्तिशक्तिरियं प्रभो ॥ सान्निध्यं कुरु तस्यां त्वं भक्तानुग्रहतत्पर ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतिदेव इह सन्निधेहि ॥ इति सन्निधापनम् ॥ ३ ॥ "आज्ञया तव देवेश कृपांभोधे गुणांबुधे ॥ आत्मानंदैकतृप्तं त्वां निरुणाध्मि पितर्गुरो ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदु ४१

च्छिष्टगणपतिदेव इह सन्निरुध्य ॥ इति सन्निरो
धनम् ॥ ४ ॥ "अज्ञानाद्दुर्मनस्त्वाद्वा वैकल्या
त्साधनस्य च ॥ यदपूर्णं भवेत्कृत्यं तदप्यभिमु
खो भव ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः
श्रीमदुच्छिष्टगणपतिदेव इह सम्मुखो भव॥इति
सम्मुखीकरणम् ॥ ५ ॥ "अभक्तवाङ्मनश्चक्षुः
श्रोत्रदूरातिगद्युते ॥ स्वतेजःपञ्जरेणाशु वेष्टितो
भव सर्वतः ॥ १॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः
श्रीमदुच्छिष्टगणपतिदेव अवगुंठितो भव ॥ इत्य

वगुंठनम् ॥ ६ ॥ "यस्य दर्शनमिच्छंति देवाः स्वा
४२ भीष्टसिद्धये ॥ तस्मै ते परमेशाय स्वागतं स्वाग
तं च ते ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः
श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः सुस्वागतं समर्पया
मि ॥ इति सुस्वागतम् ॥ ७ ॥ "देवदेव महाराज
प्रियेश्वर प्रजापते ॥ आसनं दिव्यमीशान दास्ये
ऽहं परमेश्वर १ ॥ अपराधो भवत्येव सेवकस्य पदे
पदे ॥ कोऽपरः सहतां लोके केवलं स्वामिनं विना ४२
॥ २ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छि

ष्टगणपतये नमः आसनं समर्पयामि ॥ इत्यास
नम् ॥ ८ ॥ ततः प्रार्थयेत् ॥ तत्र मंत्रः ॥ "स्वागतं
देवदेवेश मद्भाग्यात्त्वमिहागतः ॥ प्राकृतं त्वं च
दृष्ट्वा मां बालवत्परिपालय ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा
ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः प्रा
र्थनां समर्पयामि नमस्करोमि ॥ इति प्रार्थना९॥
अथ पाद्यादिपूजाप्रयोगः ॥ "यद्भक्तिलेशसंपर्का
त्परमानंदसम्भवः ॥ तस्मै ते चरणाब्जाय पाद्यं
शुद्धाय कल्पये ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः

स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः पाद्यं समर्पया
मि ॥ इति पाद्यम् ॥ १० ॥ "तापत्रयहरं दिव्यं
परमानंदलक्षणम् ॥ तापत्रयविनिर्मुक्त तवार्घ्यं
कल्पयाम्यहम् ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः
स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः इदमर्घ्यं समर्प
यामि ॥ इत्यर्घः॥ ११ ॥ "वेदानामपि देवाय वेदानां
देवतात्मने॥आचामं कल्पयामीश शुद्धानां शुद्धि
हेतवे ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीम ४३
दुच्छिष्टगणपतये नमः आचमनीयं समपर्यामि

॥ इत्याचमनम् ॥ १२ ॥ इत्याचमनं दत्त्वा मधुपर्कंपञ्चामृतस्नानादि च सर्वदेवोपयोगिपद्धतिमार्गेण कुर्यात् ॥ अशक्तश्चेज्जलस्नानं मधुस्नानं शुद्धोदकस्नानं च कुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ "गंगासरस्वतीरेवापयोष्णीनर्मदाजलैः ॥ स्नापितोऽसि मया देव तथा शांतिं कुरुष्व मे ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः जलस्नानं समर्पयामि ॥ इति जलस्नानम् ॥ १३ ॥ "तरुपुष्पसमुद्भूतं सुस्वादु मधुरं मधु ॥

तेजःपुष्टिकरं दिव्यं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥१॥"
मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणप
तये नमः मधुस्नानं समर्पयामि ॥ इति मधु
स्नानम् ॥ १४ ॥ "गंगासरस्वतीरेवापयोष्णी
नर्मदाजलैः॥ स्नापितोऽसि मया देव तथा शांतिं
कुरुष्व मे ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः
श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः शुद्धोदकस्नानं सम
र्पयामि॥इति शुद्धोदकस्नानम् ॥१५॥ एवं स्नानं
समर्प्याचमनं दद्यात् ॥ ततः । "सर्वभूषादिके

साम्ये लोकलज्जानिवारणे ॥ मयैवापादिते तुभ्यं वाससी प्रतिगृह्यताम् १॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः रक्तवस्त्रं समर्पयामि ॥ इति रक्तवस्त्रम् ॥ १६ ॥ "नवभिस्तन्तुभिर्युक्तं त्रिगुणं देवतामयम् ॥ उपवीतं चोत्तरीयं गृहाण परमेश्वर ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः यज्ञोपवीतं समर्पयामि ॥ इति यज्ञोपवीतम् ॥ १७ ॥ "श्रीखण्डं चन्दनं दिव्यं गंधाढ्यं सुमनोहरम् ॥ विलेपनं

उ.ग. सुरश्रेष्ठ चन्दनं प्रतिगृह्यताम् ॥१॥" मूलं पठित्वा पू.र.२
४५ ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः
गंधं समर्पयामि ॥ अंगुष्ठौ कनिष्ठामूललग्नौ गंध
मुद्रा ॥ इति गंधम् ॥ १८ ॥ "अक्षताश्च
सुरश्रेष्ठ कुंकुमाक्ताः सुशोभिताः ॥ मया निवे
दिता भक्त्या गृहाण परमेश्वर ॥ १ ॥" मूलं
पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये
नमः अक्षतान्समर्पयामि ॥ सर्वांगुलीभिर्दद्यात्॥ ४५
इत्यक्षतान् ॥ १९ ॥ " माल्यादीनि सुगंधीनि

मालत्यादीनि वै प्रभो ॥ मयानीतानि पुष्पाणि गृहाण परमेश्वर ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः रक्तपुष्पं समर्पयामि ॥ तर्जन्यावङ्गुष्ठमूललग्ने पुष्पमुद्रा ॥ इति पुष्पम् ॥ २० ॥ एवं पुष्पांतं पूजयित्वा प्रयोगोक्तावरणपूजां च कृत्वा धूपादिपूजनं कुर्यात् ॥

॥ अथ धूपादिपूजाप्रयोगः ॥ फडिति धूपपात्रं संप्रोक्ष्य नम इति गंधपुष्पाभ्यां संपूज्य पुरतो

---

१ पुष्पं पत्रं फलं देवेन च दद्यादधोमुखम् ॥ पुष्पांजलौ न तद्दोषस्तथा पर्य्युषितस्य च ॥

निधाय रं इति वह्निबीजेन उपरि अग्निं संस्थाप्य
 तदुपरि दशांगं दत्त्वा घंटां च नादयन् ॥ "वन
स्पतिरसोद्भूतो गंधाढ्यो गन्ध उत्तमः ॥ आ
घ्रेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥"
मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगण
पतये नमः धूपं समर्पयामि ॥ इति पठित्वा देव
स्य वामभागे धूपपात्रं संस्थाप्य तर्जनीमूलयो
रंगुष्ठयोगो धूपमुद्रा तां प्रदर्शयेत् ॥ इति धूपम्
॥२१॥ततो दीपपात्रं गोघृतेनापूर्य वर्त्तीश्च तंतुभि

र्वर्तिं निक्षिप्य प्रणवेन प्रज्वाल्य घंटां वादयन्
मंत्रं पठेत् ॥ "सुप्रकाशो महादीपः सर्वतस्ति
मिरापहः ॥ सबाह्याभ्यंतरं ज्योतिर्दीपोयं प्रति
गृह्यताम्॥१॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीम
दुच्छिष्टगणपतये नमः दीपं समर्पयामि ॥ इति
पठित्वा देवस्य दक्षिणभागे निधाय मध्यमे
अंगुष्ठलग्ने दीपमुद्रा तां प्रदर्शयेत् ॥ इति दीपम्
॥२२॥ अथ नैवेद्यम् ॥ देवस्याग्रे जलेन चतुरस्रं
मंडलं कृत्वा स्वर्णादिनिर्मितं भोजनपात्रं सं

स्थाप्य तन्मध्ये मोदकं गुडमिश्रितपायसं वा
निधाय ॐ यं इति वायुबीजेन द्वादशवाराभि
मंत्रिताऽर्घजलेन संप्रोक्ष्य मूलेन संवीक्ष्य अधो
मुखदक्षिणहस्तोपरि तादृशं वामं नैवेद्येनाच्छा
द्य ॐ यं इति वायुबीजं षोडशधा संजप्य वा
युना तद्गतदोषान् संशोष्य दक्षिणकरतले ॐ रं
इत्याग्निबीजं विचिंत्य तत्पृष्ठलग्नं वामकरतलं
कृत्वा नैवेद्यं प्रदर्श्य ॐ रं इति वह्निबीजेन षो
डशवारं संजप्य तदुत्पन्नाग्निना तद्दोषं दग्ध्वा

बामकरतले ॐ वं इति अमृतबीजं विचिंत्य तत्पृष्ठलग्नं दक्षिणकरतलं कृत्वा नैवेद्यं प्रदर्श्य॥ पुनः ॐ वं इति सुधाबीजं षोडशवारं जपित्वा तदुत्थामृतधारया प्लावितं विभाव्य मूलमंत्रेण प्रोक्ष्य धेनुमुद्रां प्रदर्श्य मूलेनाष्टधाभिमंत्र्य गंध पुष्पाभ्यां संपूज्य वामांगुष्ठेन नैवेद्यपात्रं स्पृष्ट्वा दक्षिणकरेण जलं गृहीत्वा–"सत्पात्रसिद्धं सुह विविंविधानेकभक्षणम्॥ निवेदयामि देवेश सानु गाय गृहाण तत्॥ १॥" मूलं पठित्वा ॐ भू

र्भुवः स्वः सांगाय सपरिवाराय श्रीमदुच्छिष्टग
णपतये नमः नैवेद्यं समर्पयामि इति जलमुत्सृ
ज्य अनामामूलयोरंगुष्ठयोगे नैवेद्यमुद्रा तां प्रद
र्शयेत् ॥ इति नैवेद्यम् ॥ २३ ॥ अथांतःपटम् ॥
"ब्रह्मेशाद्यैः सरसमभितः सोपविष्टैः समंताच्छि
जद्वालव्यजननिकरैर्वीज्यमानः सखीभिः ॥ नर्म
क्रीडाप्रहसनपरान्पंक्तिभोक्तॄन्हसन्वै भुंक्ते पात्रे
कनकघटिते षड्साञ्छ्रीगणेशः ॥ १ ॥ शाली
भक्तं सुपक्वं शिशिरकरासितं पायसापूपसूपं लेह्यं

पेयं च चोष्यं सितममृतफलं घारिकाद्यं सुखा
द्यम् ॥ आज्यं प्राज्यं सभोज्यं नयनरुचिकरं
राजिकैलामरीचस्वादीयः शाकराजीपरिकरम
मृताहारजोषं जुषस्व ॥ २ ॥" इत्यंतःपटम् ॥
॥ २४ ॥ "नमस्ते देवदेवेश सर्वतृप्तिकरं परम् ॥
अखंडानन्दसंपूर्ण गृहाण जलमुत्तमम्॥१॥" मूलं
पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये
नमः जलं समर्पयामि ॥ इति जलम् ॥ २५ ॥
पुनर्गंडूषार्थं जलं दत्त्वा मूलेन शुद्धाचमनं च

दद्यात् ॥ अथ तांबूलम् ॥ “ पूगीफलं महद्दिव्यं
नागवल्लीदलैर्युतम् ॥ एलाचूर्णादिभिर्युक्तं तांबूलं
प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥ ” मूलं पठित्वाॐ भूर्भुवः
स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः तांबूलं समर्प
यामि ॥ इति तांबूलम् ॥ २६ ॥ अथ फलम् ॥
“इदं फलं मया देव स्थापितं पुरतस्तव ॥ तेन मे
सफलावाप्तिर्भवेज्जन्मानिजन्मानि ॥ १ ॥ ” मूलं
पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये ४९
नमः फलं समर्पयामि ॥ इति फलम् ॥ २७ ॥

शक्तश्चेत् क्षेत्रादिदक्षिणापर्यंतं सर्वदेवोपयोगिप
द्धतिमार्गेण दत्त्वा आरात्रिकं कुर्य्यात् ॥ अथ
कर्पूरारात्रिकम् ॥ "कदलीगर्भसंभूतं कर्पूरं च प्र
दीपितम् ॥ आरात्रिकमहं कुर्वे पश्य मे वरदो
भव ॥ १ ॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीम
दुच्छिष्टगणपतये नमः कर्पूरारात्रिकं समर्पयामि।
इति पठित्वा मूलेन देवोपरि नेत्रादिपादपर्यंतं न
ववारं त्रिवारं वा भ्रामयेत् घंटां च नादयेत् ॥
इति कर्पूरारात्रिकम् ॥ २८ ॥ अथ प्रदक्षिणा ॥

उ.म. "यानि कानि च पापानि जन्मांतरकृतानि वै ॥ पू.र.२
५० तानि सर्वाणि नश्यंतु प्रदक्षिणपदेपदे ॥१॥" इति
मंत्रेण तिस्रः प्रदक्षिणा दद्यात् ॥ मूलं पठित्वा
ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदुच्छिष्टगणपतये नमः प्रद
क्षिणां समर्पयामि ॥ इति प्रदक्षिणा ॥ २९ ॥अथ
पुष्पांजलिः ॥ " नानासुगंधपुष्पाणि यथाकालो
द्भवानि च ॥ पुष्पांजलिं मया दत्तं गृहाण परमे
श्वर ॥१॥" मूलं पठित्वा ॐ भूर्भुवः स्वः श्रीमदु ५०
च्छिष्टगणपतये नमः पुष्पांजलिं समर्पयामि ॥

इति पुष्पांजलिः ॥ ३० ॥ अथ साष्टांगप्रणामः ॥
"प्रपन्नं पाहि मामीश भीतं मृत्युग्रहार्णवात् ॥"
इति वदन् साष्टांगप्रणामे नाम निवेदयेत् ॥३१॥
तत्स्तुतिपाठेन देवं स्तुत्वा बद्धाञ्जलिपूर्वकं क्षमा
पयेत् ॥ "ज्ञानतोऽज्ञानतो वाथ यन्मया क्रियतेऽ
शिवम् ॥ मम कृत्यमिदं सर्वमिति देव क्षमस्व
मे ॥१॥" अपराधसहस्राणि क्रियंतेऽहर्निशं मया॥
दासोहमिति मां मत्त्वा क्षमस्व परमेश्वर ॥२ ॥
अपराधो भवत्येव सेवकस्य पदेपदे ॥ कोऽपरः

सहतां लोके केवलं स्वामिनं विना ॥ ३ ॥ भूमौ स्खलितपादानां भूमिरेवावलंबनम् ॥ त्वयि जाता पराधानां त्वमेव शरणं शिव ॥ ४ ॥" इति बद्धांजलिपूर्वकं क्षमापनम् ॥३२॥ अथ प्रार्थना "यदुक्तं यदि भावेन पत्रं पुष्पं फलं जलम् ॥ निवेदितं च नैवेद्यं गृहाण त्वनुकंपया ॥ १ ॥" इति प्रार्थ्य देवस्य दक्षिणकरे किंचिज्जलं दद्यात् ॥ इति प्रार्थना ॥ ३३ ॥ ततः पश्चात्सर्वदेवोपयोगिपद्धतिमार्गेण मालायाः संस्कारान् कुर्यात् ॥ अशक्तश्चे

त्साधारणसंस्कारं कुर्यात्॥ तथा च जपमालामा
नीय क्वचित्पात्रे वामहस्तेनाच्छाद्य मूलेनार्घ्यो
दकेनाभ्युक्ष्य "ॐ मालेमाले महामाये सर्वशक्ति
स्वरूपिणि। चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मात्त्वं सि
द्धिदा भव ॥१॥" इत्यनेन गंधपुष्पाभ्यां संपूज्य
ततो देवतानिवेदितमोदकं तांबूलं वा स्वयं भुक्त्वा
पुनः " अविघ्नं कुरु माले त्वं सर्वकार्येषु सर्वदा॥"
इति मंत्रेण दक्षिणहस्ते मालामादाय हृदये धार
यन् स्वेष्टदेवतां ध्यात्वा मध्यमांगुलिमध्यपर्वणि

५२ संस्थाप्य ज्येष्ठाग्रेण भ्रामयित्वा एकाग्रचित्तो मंत्रार्थं स्मरन् यथाशक्ति मूलमत्रं जपेत् ॥ जपांते-"ॐ त्वं माले सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा मम॥ शुभं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च देहि मे ॥१॥" ॐ ह्रीं सिद्ध्यै नमः ॥इति मालां शिरसि निधाय गोमुखीं रहसि स्थापयेत्॥नाशुचिः स्पर्शयेत्।नान्यस्मै दद्यात्।अशुचिस्थाने न निधापयेत्।स्वयो निबद्धतां कुर्यात् । ततः कवचस्तोत्रसहस्रनामादिकं पठित्वा पुनः मूलमंत्रस्य ऋष्यादिन्यासं ५२

करन्यासं हृदयादिषडंगन्यासं च कृत्वा पंचो पचारैः संपूज्य पुष्पांजलिं दद्यात्। ततः अर्घो दकेन चुलुकमादाय-" ॐ गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम्॥ सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्र सादात्त्वयि स्थितिः॥१॥" ॐ इतः पूर्वं प्राणबुद्धि देहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तितुर्यावस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शि श्ना यत्स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा॥ मां मदीयं च सकलं श्रीमदुच्छिष्टगण

पतिदेवतायै समर्पयामि नमः ॥ ॐ तत्सदिति
ब्रह्मार्पणं भवतु ॥ इति देवदक्षिणकरे जपसमर्पण
जलं दत्त्वा कृताञ्जलिपूर्वकं क्षमापनं कुर्यात् ॥
अथ क्षमापनम् ॥ " आवाहनं न जानामि
न जानामि विसर्जनम् ॥ पूजाभागं न जानामि
त्वं गतिः परमेश्वर ॥ १ ॥ कर्मणा मन
सा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम ॥ अंतश्चरसि
भूतानामिष्टस्त्वं परमेश्वर ॥ २ ॥ अन्यथा
शरणं नास्ति त्वमेव शरणं मम ॥ तस्मात्का

रुण्यभावेन रक्षस्व परमेश्वर ॥ ३ ॥ शतयोनि
सहस्राणां सहस्रेषु व्रजाम्यहम् ॥ तेषु चेष्टाच
ला भक्तिरच्युतास्तु सदा त्वयि ॥ ४ ॥ गतं
पापं गतं दुःखं गतं दारिद्र्यमेव च ॥ आगता
सुखसंपत्तिः पुण्याच्च तव दर्शनात् ॥ ५ ॥
मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वर ॥ यत्पू
जितं मया देव परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ ६ ॥ यदक्ष
रपदभ्रष्टं मात्राहीनं च यद्भवेत् ॥ तत्सर्वं क्षम्य
तां देव प्रसीद परमेश्वर ॥ ७ ॥ देवो दाता च

भोक्ता च देवरूपमिदं जगत्॥ देवं जपति सर्वत्र
यो देवः सोहमेव हि ॥८॥ क्षमस्व देवदेवेश
क्षम्यते भुवनेश्वर ॥ तव पादांबुजे नित्यं निश्च
ला भक्तिरस्तु मे" ॥९॥ इति कृतांजलिः प्रार्थ
यित्वा ततः शंखमुद्धृत्य देवोपरि भ्रामयित्वा ॥
"साधु वासाधु वा कर्म यद्यदाचरितं मया ॥ त
त्सर्वं कृपया देव गृहाणाराधनं मम "॥१॥ इत्यु
च्चरन्देवस्य दक्षिणहस्ते किंचिज्जलं दत्त्वा
प्राग्वदर्घ्यं देवशिरसि दत्त्वा शंखं यथास्था

ने निवेश्य मूलेन देवोच्छिष्टनैवेद्यादिकं शिरसि
धृत्वा देवभक्तेषु विभज्य स्वयं भुक्त्वा बलीत्या
दिकं गतसारनैवेद्यं च तदुच्छिष्टभोजिने इति
निवेदयेत्॥अथ विसर्जनम्॥“गच्छगच्छ परस्था
ने स्वस्थाने परमेश्वर ॥ यं हि ब्रह्मादयो देवा न
विदुःपरमं पदम्” ॥ १ ॥ इत्यक्षतान्निक्षिप्य देवं
स्वहृदयमध्ये स्थापयेत् ॥ तद्यथा-“ तिष्ठ तिष्ठ
परस्थाने स्वस्थाने परमेश्वर ॥ यत्र ब्रह्मादयो
देवाः सर्वे तिष्ठंति मे हृदि”॥१॥इति देवं हृदये सं

स्थाप्य मानसोपचारैः संपूज्य स्वात्मानं देवरूपं
भावयन् यथासुखं विहरेत्॥ अयं सर्वगणपतिपूजा
क्रमः साधारणः ॥ इति श्रीमदुच्छिष्टगणपत्यु
पासनापञ्चरत्ने श्रीमदुच्छिष्टगणपतिपूजापद्धति
निरूपणं नाम द्वितीयं रत्नम् ॥ २ ॥ ॥ अथ
श्रीमदुच्छिष्टगणपतिकवचम् ॥ ॥ देव्युवाच ॥
देवदेव जगन्नाथ सृष्टिस्थितिलयात्मक ॥
विना ध्यानं विना मंत्रं विना होमं विना जपम् ॥
॥१॥ येन स्मरणमात्रेण लभ्यते चाशु चिंतितम्॥

तदेव श्रोतुमिच्छामि कथयस्व जगत्प्रभो ॥ २ ॥
ईश्वर उवाच॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि गुह्याद्गुह्यतरं
महत् ॥ उच्छिष्टगणनाथस्य कवचं सर्वसिद्धि
दम् ॥ ३ ॥ अल्पायासैर्विना कष्टैर्जपमात्रेण सि
द्धिदम् ॥ एकांते निर्जनेऽरण्ये गह्वरे च रणांगणे
॥ ४ ॥ सिंधुतीरे च गांगीये कूले वृक्षतले जले ॥
सर्वदेवालये तीर्थे लब्ध्वा सम्यग्जपं चरेत् ॥५॥
स्नानशौचादिकं नास्ति नास्ति निर्बंधनं प्रिये ॥
दारिद्र्यांतकरं शीघ्रं सर्वतत्त्वं जनप्रिये ॥ ६ ॥ सह

स्वशपथं कृत्वा यदि स्नेहोस्ति मां प्रति॥ निंदकाय
कुशिष्याय खलाय कुटिलाय च ॥७॥ दुष्टाय पर
शिष्याय घातकाय शठाय च॥ वंचकाय वरघ्नाय
ब्राह्मणीगमनाय च ॥ ८ ॥ अशक्ताय च क्रूराय
गुरुद्रोहरताय च॥ नदातव्यं न दातव्यं न दातव्यं
कदाचन ॥९॥ गुरुभक्ताय दातव्यं सच्छिष्याय
विशेषतः॥ तेषां सिद्ध्यंति शीघ्रेण ह्यन्यथा न च
सिद्ध्यति ॥ १० ॥ गुरुसंतुष्टिमात्रेण कलौ प्रत्य
क्षसिद्धिदम् ॥ देहोच्छिष्टैः प्रजप्तव्यं तथोच्छिष्टै

महामंत्रः ॥ ११ ॥ आकाशे फलदं चेदं नान्यथा
वचनं मम ॥ एषा राजवती विद्या विना पुण्यं न
लभ्यते ॥ १२ ॥ अथ वक्ष्यामि देवेशि कवचं मं
त्रपूर्वकम् ॥ येन विज्ञानमात्रेण राजभोगफलप्र
दम् ॥ १३ ॥ ऋषिर्मे गणकः पातु शिरसि च नि
रंतरम् ॥ त्राहि मां देवि गायत्रीछन्द ऋषिः सदा
मुखे ॥ १४ ॥ हृदये पातु मां नित्यमुच्छिष्टगण
देवता ॥ गुह्ये रक्षतु तद्बीजं स्वाहा शक्तिश्च पाद

१ प्रजप्तव्य इति शेषः ।

योः ॥ १५ ॥ कामकीलकं सर्वांगे विनियोगश्च
सर्वदा ॥ पार्श्वद्वये सदा पातु स्वशक्तिं गणना
यकः ॥ १६ ॥ शिखायां पातु तद्बीजं भ्रूमध्ये
तारबीजकम् ॥ हस्तिवक्त्रश्च शिरसि लंबोदरो
ललाटके॥१७॥उच्छिष्टो नेत्रयोः पातु कर्णौ पातु
महात्मने ॥ पाशांकुशमहाबीजं नासिकायां च
रक्षतु ॥ १८॥ भूतीश्वरः परः पातु आस्यं जिह्वां
स्वयंवपुः ॥ तद्बीजं पातु मां नित्यं ग्रीवायां कंठ
दशके ॥ १९ ॥ गंबीजं च तथा रक्षेत्तथा त्वग्रे च

पृष्ठके ॥ सर्वकामश्च हृत्पातु पातु मां च करद्वये
॥ २० ॥ उच्छिष्टाय च हृदये वह्निबीजं तथो
दरे ॥ मायाबीजं तथा कट्यां द्वावूरू सिद्धिदाय
कः ॥२१ ॥ जंघायां गणनाथश्च पादौ पातु विना
यकः ॥ शिरसः पादपर्यंतमुच्छिष्टगणनायकः
॥ २२ ॥ आपादमस्तकांतं च उमापुत्रश्च पातु
माम् ॥ दिशोऽष्टौ च तथाकाशे पाताले विदिशा
ष्टके ॥ २३ ॥ अहर्निशं च मां पातु मदचंचल
लोचनः॥जलेऽनले च संग्रामे दुष्टकारागृहे वने

॥ २४ ॥ राजद्वारे घोरपथे पातु मां गणनायकः
इदं तु कवचं गुह्यं मम वक्त्राद्विनिर्गतम् ॥ २५ ॥
त्रैलोक्ये सततं पातु द्विभुजश्च चतुर्भुजः ॥ बाह्य
मभ्यंतरं पातु सिद्धिबुद्धिविनायकः ॥ २६ ॥ सर्व
सिद्धिप्रदं देवि कवचमृद्धिसिद्धिदम् ॥ एकांते प्र
जपेन्मंत्रं कवचं युक्तिसंयुतम् ॥ २७ ॥ इदं रह
स्यं कवचमुच्छिष्टगणनायकम् ॥ सर्ववर्मसु देवे
शि इदं कवचनायकम् ॥ २८ ॥ एतत्कवचमाहा
त्म्यं वर्णितुं नैव शक्यते ॥ धर्मार्थकाममोक्षा

दिनानाफलप्रदं नृणाम् ॥ २९ ॥ शिवपुत्रः सदा
पातु पातु मां च सुरार्चितः॥गजाननः सदा पातु
गणराजश्च पातु माम् ॥ ३० ॥ सदा शक्तिरतः
पातु पातु मां कामविह्वलः ॥ सर्वाभरणभूषाढ्यः
पातु मां सिंदुरार्चितः ॥ ३१ ॥ पंचमोदकरः पातु
पातु मां पार्वतीसुतः ॥ पाशांकुशधरः पातु पातु
मां च धनेश्वरः ॥३२॥ गदाधरः सदा पातु पातु
मां काममोहितः ॥ नग्ननारीरतः पातु पातु मां च
गणेश्वरः ॥३३॥ अक्षय्यवरदः पातु शक्तियुक्तः

५९ सदावतु।भालचंद्रः सदा पातु नानारत्नविभूषितः
॥३४॥उच्छिष्टगणनाथश्च मदाघूर्णितलोचनः ॥
नारीयोनिरसास्वादः पातु मां गजकर्णकः॥३५॥
प्रसन्नवदनः पातु पातु मां भगवल्लभः ॥ जटा
धरः सदा पातु पातु मां च किरीटधृक् ॥३६॥ प
द्मासनस्थितः पातु रक्तवर्णश्च पातु माम्॥नग्नसा
मपदोन्मत्तः पातु मां गणदैवतः ॥३७॥ वामांगे
सुंदरीयुक्तः पातु मां मन्मथप्रभुः ॥ क्षेत्रप्रव ५९
सितः पातु पातु मां श्रुतिपाठकः ॥३८॥ भूषणा

ढ्यस्तु मां पातु नानाभोगसमन्वितः ॥ स्मिता
ननः सदा पातु श्रीगणेशकुलान्वितः ॥३९॥ श्री
रक्तचंदनमयः सुलक्षणगणेश्वरः ॥ श्वेतार्कगण
नाथश्च हरिद्रागणनायकः ॥४०॥ पारिभद्रगणेश
श्च पातु सप्तगणेश्वरः ॥ प्रवालकगणाध्यक्षो गज
दंतो गणेश्वरः ॥ ४१ ॥ हरबीजगणेशश्च भद्रा
क्षगणनायकः ॥ दिव्यौषधिसमुद्भूतो गणेश
श्चिंतितप्रदः ॥ ४२ ॥ लवणस्य गणाध्यक्षो मृत्ति
कागणनायकः ॥ तंडुलाक्षगणाध्यक्षो गोमयस्य

गणेश्वरः॥४३॥स्फटिकाक्षगणाध्यक्षो रुद्राक्षगण
दैवतः ॥ नवरत्नगणेशश्च आदिदेवो गणेश्वरः
॥४४॥पंचाननश्चतुर्वक्त्रः षडाननगणेश्वरः ॥ मयू
रवाहनः पातु पातु मां मूषकासनः ॥४५॥ पातु
मां देवदेवेशः पातु मामृषिपूजितः॥पातु मां सर्व
दा देवो देवदानवपूजितः ॥४६॥ त्रैलोक्यपूजितो
देवः पातु मां च विभुः प्रभुः॥रंगस्थं च सदा पातु
सागरस्थं सदाऽवतु ॥ ४७ ॥ भूमिस्थं च सदा
पातु पातालस्थं च पातु माम् ॥ अंतरिक्षे सदा

पातु आकाशस्थं सदावतु ॥४८॥ चतुष्पथे सदा
पातु त्रिपथस्थं च पातु माम् ॥ बिल्वस्थं च
वनस्थं च पातु मां सर्वतः स्थितम् ॥४९॥ राजद्वा
रस्थितं पातु पातु मां शीघ्रसिद्धिदः ॥ भवानी
पूजितः पातु ब्रह्मविष्णुशिवार्चितः ॥५०॥ इदं तु
कवचं देवि पठनात्सर्वसिद्धिदम् ॥ उच्छिष्टगण
नाथस्य समंत्रं कवचं परम् ॥५१॥ स्मरणाद्भू
पतित्वं च लभते सांगतां ध्रुवम् ॥ वाचः सिद्धि
करं शीघ्रं परसैन्यविदारणम् ॥५२॥ प्रातर्मध्या

 ह्लसायाह्ने दिवा रात्रौ पठेन्नरः ॥ चतुर्थ्यां दिवसे
 रात्रौ पूजने मानदायकम् ॥५३॥ सर्वसौभाग्यदं
शीघ्रं दारिद्र्यार्णवघातकम् ॥ सुदारसुप्रजासौ
ख्यं सर्वसिद्धिकरं नृणाम् ॥५४॥ जलेऽनलेऽनिलेऽ
रण्ये सिंधुतीरे सरित्तटे ॥ श्मशाने दूरदेशे
च रणे पर्वतगह्वरे॥५५॥राजद्वारे भये घोरे निर्भ
यो जायते ध्रुवम् ॥ सागरे च महाशीते दुर्भिक्षे
दुष्टसंकटे ॥५६॥ भूतप्रेतपिशाचादियक्षराक्षसजे
भयें ॥ राक्षसीयाक्षिणीक्रूरशाकिनीडाकिनीभये

॥ ५७ ॥ राजमृत्युहरं देवि कवचं कामधेनुवत् ॥
अनंतफलदं देवि तथाऽमोघं च पार्वति ॥५८॥
कवचेन विना मंत्रं यो जपेद्गणनायकम् ॥
इह जन्मनि पापिष्ठो जन्मांते मूषको भवेत्
॥ ५९ ॥ इति परमरहस्यं देवदेवार्चितस्य कव
चमुदितमेतत्पार्वतीशेन देव्यै। पठति स लभते वै
भक्तितो भक्तवर्यः प्रचुरसकलसौख्यं शक्तिपुत्रप्र
सादात् ॥ ६० ॥ इति श्रीरुद्रयामलतंत्रे उमाम

१ विश्वसारतन्त्रे इति पुस्तकान्तरे पा० ।

हेश्वरसंवादे श्रीमदुच्छिष्टगणपतिकवचनिरूपणं
नाम तृतीयं रत्नं समाप्तम् ॥ ३ ॥ अथ श्रीमदु
च्छिष्टगणपतिसहस्रनामस्तोत्रम् ॥ उक्तं च रुद्र
यामलतंत्रे ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ शृणु देवि रहस्यं
मे यत्पुरा सूचितं मया ॥ तव भक्त्या गणेशस्य
वक्ष्ये नामसहस्रकम् ॥ १ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥
ॐ भगवन्गणनाथस्य उच्छिष्टस्य महात्म
नः ॥ श्रोतुं नामसहस्रं मे हृदयं प्रोत्सुकायते
॥ २ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ प्राङ्मुखे त्रिपुरानाथे

जातां विघ्नकुलाः शिवे ॥ मोहने मुच्यते चेतस्तैः
सर्वैर्बलदर्पितैः ॥ ३ ॥ तदा प्रभुं गणाध्यक्षं स्तु
त्वा नामसहस्रकैः ॥ विघ्ना दरात्पलायंते काल
रुद्रादिव प्रजाः ॥ ४॥ तस्यानुग्रहतो देवि जातोऽ
हं त्रिपुरांतकः ॥ तमद्यापि गणेशानं स्तौमि
नामसहस्रकैः ॥ ५ ॥ तदद्य तव भक्त्याहं साध
कानां हिताय च ॥ महागणपतेर्वक्ष्ये दिव्यं
नामसहस्रकम् ॥ ६ ॥ ॐ अस्य श्रीमदुच्छिष्ट
गणेशसहस्रनामस्तोत्रमंत्रस्य श्रीभैरव ऋषिः ।

गायत्री छंदः । श्रीमहागणपतिर्देवता । गँ बीजम् । ह्रीं शक्तिः । कुरुकुरु कीलकम् । मम धर्मार्थकाममोक्षार्थे जपे विनियोगः ॥ " ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं श्रीगणाध्यक्षो ग्लौं गँ गणपतिर्गुणी ॥ गुणाढ्यो निर्गुणो गोप्ता गजवक्त्रो विभावसुः ॥ ७ ॥ विश्वेश्वरो विभादीप्तो दीपनो धीवरो धनी ॥ सदा शांतो जगत्त्राता विश्वावर्तो विभाकरः ॥ ८ ॥ विश्रंभी विजयो वैद्यो वा

---

१ गणाद्यः—इ० पा० । २ विष्वक्सेनः—इ० पा० । ३ विस्तंभी—इ० पा० ।

शांनिधिरनुत्तमः ॥ अणिमाविभवः श्रेष्ठो ज्येष्ठो
गाथाप्रियो गुरुः ॥९॥ सृष्टिकर्ता जगद्धर्ता विश्व
भर्ता जगन्निधिः ॥ पतिः पीतविभूषांको रक्ताक्षो
लोहितांबरः ॥१०॥ विरूपाक्षो विमानस्थो विन
यः सदयः सुखी ॥ सुरूपः सात्त्विकः सत्यः
शुद्धः शंकरनंदनः ॥ ११ ॥ नंदीश्वरो जयानंदी
वंद्यः स्तुत्यो विचक्षणः॥दैत्यमर्द्दी सदाक्षीबो म
दिरारुणलोचनः ॥ १२ ॥ सारात्मा विश्वसारश्च

१ अणीयान्–इ० पा० । २ रक्ताक्षः–इ० पा० । ३ सात्वतः–इ० पा० ।
४ विश्वस्मिन्सर्वस्मिन्सारः श्रेष्ठः स्थिरांश इत्यर्थः ।

विश्व[1]सारो विलेपनः ॥ परं ब्रह्म परं ज्योतिः
साक्षी त्र्यक्षो विकत्थनः ॥ १३ ॥ विश्वेश्वरो[2] वी
रहर्ता सौभाग्यो भाग्यवर्द्धनः ॥ भृंगिरीटी भृंग
माली भृंगकूजितनादितः ॥ १४ ॥ वि[3]नर्तको
विनीतोऽपि विनतानंदनार्चितः ॥ वैनतेयो
विनम्राङ्गो विश्वनायकनायकः ॥ १५ ॥
विराटको विराटश्च विदग्धो विधुरात्मभूः ॥

---

१ विश्वं सर्वं सारः अंशो यस्य सः—यदंशभूतं सर्वं जगदित्यर्थः । 'सर्वंजगदिदं त्वत्तोजायते' इति श्रुतेः। इति विग्रहभेदात्—द्वयोरेकरूपयोर्नाम्नोरर्थौ विज्ञयः ।
२ वीरेश्वरः—इ० पा० । ३ विवर्तकः—इ० पा० ।

पुष्पदंतः पुष्पहारी पुष्पमालाविभूषणः ॥ १६ ॥
पुष्पेषुमथनः पुष्टो विवर्तः कर्तरीकरः ॥ अन्त्यो
ऽन्तकाश्चित्तगणश्चित्ताचिन्तापहारकः ॥ १७ ॥
अचिन्त्योऽचिन्त्यरूपश्च चन्दनाकुलमुण्डकः ।
लोहितो लिपितो लुप्तो लोहिताक्षो विलोभकः
॥ १८ ॥ लब्धाशयो लोभरतो लोभदोऽलंघ्यगर्ध
कः॥सुन्दरः सुन्दरीपुत्रः समस्तासुरघातनः॥१९॥
नूपुराढ्यो विभवेन्द्रो नरनारायणो रविः॥विचारो
वान्तदो वाग्मी वितर्की विजयीश्वरः ॥ २० ॥

सुप्तो बुद्धः सदारूपः सुखदः सुखसेवितः ॥ वि
कर्तनो वियच्चारी विनटो नटनर्तकः ॥ २१ ॥ नटो
नाट्यप्रियो नादोऽनन्तोऽनन्तगुणात्मकः ॥ गङ्गा
जलपानप्रियो गङ्गातीरविहारकृत् ॥ २२ ॥ गङ्गा
प्रियो गङ्गजश्च वाहनादिपुरःसरः ॥ गंधमादन
संवासो गंधमादनकेलिकृत् ॥ २३ ॥ गन्धानुलि
प्तपूर्वाङ्गः सर्वदेवस्मरः सदा ॥ गणगन्धर्वराजेशो
गणगन्धर्वसेवितः ॥ २४ ॥ गन्धर्वपूजितो नित्यं
सर्वरोगविनाशकः ॥ गन्धर्वगणसंसेव्यो गन्धर्व

रदायकः ॥२५॥ गन्धर्वो गन्धमातङ्गो गन्धर्वकु
लदैवत ॥ गंधर्वगर्वसंवेगो गंधर्ववरदायकः॥२६॥
गन्धर्वप्रबलार्तिघ्नो गंधर्वगणसंयुतः ॥ गंधर्वादिगु
णानंदो नंदोनंतगुणात्मकः ॥ २७ ॥ विश्वमूर्ति
र्विश्वधाता विनतास्यो विनर्तकः॥ करालः काम
दः कांतः कमनीयः कलानिधिः ॥ २८ ॥ कारु
ण्यरूपः कुटिलः कुलाचारी कुलेश्वरः ॥ विक
रालो रणश्रेष्ठः संहारो हारभूषणः ॥ २९ ॥ उरुर

१ विश्वसूर्विश्वधातो च-इ० पा०।

न्यमुखो रक्तो देवतादयितौरसः ॥ महाकालो
महादंष्ट्रो महोरगभयानकः ॥ ३० ॥ उन्मत्तरूपः
कालाग्निराग्निसूर्येन्दुलोचनः ॥ सितास्यः सितमा
ल्यश्च सितदन्तः सितांशुमान् ॥ ३१ ॥ असिता
त्मा भैरवेशो भाग्यवान्भगवान्भवः[१] ॥ गर्भात्मजो
भगावासो भगदो भगवर्द्धनः ॥ ३२ ॥ शुभंकरः
शुचिः शांतः श्रेष्ठः श्रव्यः शचीपतिः ॥ वेदाद्यो
वेदकर्ता च वेदवेद्यः सनातनः ॥ ३३ ॥ विद्याप्रदो

१ [illegible]

वेदरसो वैदिको वेदपारगः ॥ वेदध्वनिरतो वीरो
वेदविद्यागमोर्थवित् ॥३४॥ तत्त्वज्ञः सर्वगः साधुः
सदयः सदसन्मयः ॥ शिवंकरः शिवसुतः शिवानंद
विवर्द्धनः ॥ ३५ ॥ शौत्यः[1] श्वेतः शतमुखी मुग्धो
मोदकभूषणः[2] ॥ देवो दिनकरो धीरो धृतिमान्द्यु
तिमान्धवः ॥ ३६ ॥ शुद्धात्मा शुद्धमतिमाञ्छुद्ध
दीप्तिः शुचिव्रतः ॥ शरण्यः शौनकः शूरः शरदं[3]
म्भोजधारकः ॥३७॥ दारकः शिखिवाहेष्टः सितः[4]

---

१ सैन्यः–इ० पा० । २ मोदकभंजनः–इ० पा० । ३ शब्ददंभी जटोत्कः–इ० पा० । ४ शीतः–इ० पा० ।

शंकरवल्लभः ॥ शंकरो निर्भयो नित्यो लयकृल्ला
स्यतत्परः ॥३८॥ लूतो लीलारसोल्लासी विलासी
विभ्रमो भ्रमः ॥ भ्रमणः शशिभृत्सूर्यः शनिर्धर
णिनंदनः ॥ ३९ ॥ बुधो विबुधसेव्यश्च बुधराजो
बलंधरः ॥ जीवो जीवप्रदो जेता स्तुत्यो नित्यो
रतिप्रियः ॥ ४० जनको जनमार्गज्ञो जनरक्षणत
त्परः ॥ जनानंदप्रदाता च जनकाह्लादकार
कः ॥ ४१ ॥ विबुधो बुधमान्यश्च जैनमार्गनिवर्त
कः ॥ गच्छो गणपतिर्गच्छनायको गच्छगर्वहा॥

॥४२॥गच्छराजोथ गच्छेशो गच्छराजनमस्कृ
तः ॥ गच्छप्रियो गच्छगुरुर्गच्छत्राकृद्यमातुरः
॥ ४३ ॥ गच्छप्रभुर्गच्छचरो गच्छप्रियकृतोद्य
मः ॥ गच्छगीतगुणो गर्तौ मर्यादाप्रतिपालकः
॥४४॥गीर्वाणागमसारस्यगर्भो गीर्वाणदेवता॥गौ
रीसुतो गुरुवरो गौराङ्गो गणपूजितः ॥४५॥परंपदं
परंधाम परमात्मा कविः कुंजः ॥ राहुर्दैत्याशिर
श्छेदी केतुः कनककुण्डलः ॥ ४६ ॥ ग्रहेन्द्रो ग्रा

१ कुः भूमिः-भूच्छायाशब्देन बोध्या तस्यां जातः-छायापुत्रः शनिरित्यर्थः।एवं
चात्र कुजशब्देन छायापुत्रः शनिर्बोध्यः।

हितो ग्राह्योऽग्रणीर्घुर्घुरनादितः ॥ पर्जन्यः पीवरः
पत्री पीनवक्षाः पराक्रमी ॥ ४७ ॥ वनेचरो वनप
तिर्वनवासी स्मरोपमः ॥ पुण्यः पूतः पवित्रश्च
परात्मा पूर्णविग्रहः ॥ ४८ ॥ पूर्णेन्दुसुकलाकारो
मंत्रपूर्णमनोरथः ॥ युगात्मा युगकृद्यज्वा याज्ञि
को यज्ञवत्सलः ॥ ४९ ॥ यशस्वी यजमानेष्टो
वज्रभृद्वज्रपञ्जरः ॥ मणिभद्रो मणिमयो मान्यो
मीनध्वजाश्रितः ॥ ५० ॥ मीनध्वजो मनोहारी
योगिनां योगवर्धनः॥द्रष्टा स्रष्टा तपस्वी च विग्रही

तापसप्रियः ॥ ५१ ॥ तपोमयस्तपोमूर्तिस्तपनश्च
तपोधनः ॥ संपत्तिसदनाकारः संपत्तिसुखदायकः
॥ ५२ ॥ संपत्तिसुखकर्ता च संपत्तिसुभगाननः ॥
संपत्तिशुभदो नित्यसंपत्तिश्च यशोधनः ॥ ५३ ॥
रुचको मे[1]चकस्तुष्टः प्रभुस्तोमरघातकः ॥ दंडी
चंडांशुरव्यक्तः कमंडलुधरोऽनघः ॥ ५४ ॥कामी
कर्मरतः कालः कोलः क्रंदितदिक्तटः ॥ भ्रामको
जातिपूज्यश्च जाडयहा जडसूदनः ॥ ५५ ॥ जा

१ रोचको हृष्टः इ०पा० ।

लंधरो जगद्भासी[1] हास्यकृद्दहनो गुहः॥ हविष्मा
न्हव्यवाहाक्षो हाटको हाटकांगदः ॥ ५६ ॥ सुमे
रुर्हिमवान्होता हरपुत्रो हलंकषः[2]॥ हालाप्रियो हृदा
शांतः कांताहृदयपोषणः ॥ ५७॥ शोषणः क्लेशहा
क्रूरः कठोरः कठिनाकृतिः॥ कुबेरो धीमयो ध्याता
ध्येयो धीमान्दयानिधिः ॥५८॥ दविष्ठो दमनो ह
ष्टो दाता त्राता पिता समः॥ निर्गतो नैगमो गम्यो
निर्जयो जटिलोऽजरः ॥५९॥ जनजीवो जिताराति

---

१ जगद्धासी–इ० पा०। २ हलांकषः–इ० पा।

जगद्व्यापी जगन्मयः ॥ चामीकरनिभो नाभ्यो
नलिनायतलोचनः ॥६० ॥ रोचनो मोचको मंत्री
मंत्रकोटिसमाश्रितः॥पंचभूतात्मकः पंचसायकः
पंचवक्त्रकः॥ ६१ ॥ पंचमः पश्चिमः पूर्वः पूर्णः
कीर्णालकः कुणिः ॥कठोरहृदयो ग्रीवालंकृतो ल
लिताशयः॥६२॥लोलचित्तो बृहन्नासो मासपक्षर्तु
रूपवान् ॥ ध्रुवो द्रुतगतिर्बंधो धर्मी नाकिप्रियोऽ
नलः ॥ ६३ ॥ अंगुल्यग्रस्थभुवनो भुवनैकमला

१ अगस्त्यग्रस्तभुवनः-इ० पा० ।

पहः ॥ सामरः स्वर्गतिः स्वक्षः सानंदः साधु
पूजितः ॥ ६४ ॥ सतीपतिः समरसः सनकः
सरलः सरः ॥ सुरप्रियो वसुमतिर्वासवो वसुपूजि
तः ॥ ६५ ॥ वित्तदो वित्तनाथश्च धनिनां धनदाय
कः ॥ राजीवनयनः स्मार्तः स्मृतिदः[1] कृत्तिका
बरः ॥ ६६ ॥ आश्विनोऽश्वमुखः शुभ्रो भरणो
भरणीप्रियः ॥ कृत्तिकासनकः कोलो रोहिणी
रमणोपमः[2] ॥ ६७ ॥ रौहिणेयप्रेमकारी रोहि ७०

१ स्मृतिहा—इ० पा० । २ रोहिणीरोहिणो यमः—इ० पा० ।

णीमोहनो मृगः ॥ मृगराजो मृगशिरा माधवो
मधुरध्वनिः ॥ ६८ ॥ आर्द्राननो महाबुद्धिर्महो
रगाविभूषणः ॥ भ्रूक्षेपदत्तविभवो भ्रूकरालः
पुनर्मयः ॥ ६९ ॥ पुनर्देवः पुनर्जेता पुन
र्जीवः पुनर्वसुः ॥ तिमिरस्तिमिकेतुश्च ति
तिषासुरघातनः ॥ ७० ॥ तिष्यस्तुलाधरो
जृंभो विश्लेषाश्लेषदानराट् ॥ मानदो माधवो
माधो वाचालो मघवोपमः ॥ ७१ ॥ मध्यो मघा

१ तिमिर[illegible] इ० पा० । २ [illegible] इ० पा० । ३ [illegible] इ० पा० ।

प्रियो मेघो महाशुंडो महाभुजः ॥ पूर्वाफाल्गु
निकः स्फीतः[1] फल्गुरुत्तरफाल्गुनः ॥ ७२ ॥
फेनिलो ब्रह्मदो ब्रह्मा सप्ततंतुसमाश्रयः ॥ घोणा
हस्तश्चतुर्हस्तो हस्तिवक्त्रो हलायुधः ॥७३॥ चित्रां
बरोऽर्चितपदः स्वस्तिदः स्वस्तिविग्रहः ॥ विशा
खः शिखिसेव्यश्च शिखिध्वजसहोदरः ॥ ७४ ॥
अणुरेणूत्करः स्फारोरूरुरेणुसुतो नरः ॥ अनुरा
धाप्रियो राधः श्रीमाञ्छुक्लः शुचिस्मितः ॥७५॥ ७१

१ प्रीतः–इ० पा० ।

ज्येष्ठः श्रेष्ठार्चितपदो मूलं च त्रिजगद्गुरुः ॥
शुचिश्चैव पूर्वाषाढश्चोत्तराषाढ ईश्वरः ॥ ७६ ॥
श्रव्योभिजिदनंतात्मा श्रवो वेपितदानवः ॥ श्राव
णः श्रवणः श्रोता धनी धन्यो धनिष्ठकः ॥ ७७ ॥
शांतातपः शातकुंभः शरज्ज्योतिः शताभिषक् ॥
पूर्वाभाद्रपदो भद्रश्चोत्तराभाद्रपादितः ॥ ७८ ॥
रेणुकातनयो रामो रेवतीरमणो रमी ॥ आश्व
युक्कार्तिकेयेष्टो मार्गशीर्षो मृगोत्तमः ॥ ७९ ॥

१ धनप्सुकः सदातीव्रः शीतकुंभः शरद्द्युतिः—इ० पा० ।

पौषेश्वरः फाल्गुनात्मा वसंतश्चैत्रको मधुः ॥
राज्यदोभिजिदात्मीयस्तारेशस्तारकद्युतिः ॥
॥ ८० ॥ प्रतीतः प्रोर्जितः प्रीतः परमः परमो
हितः ॥ परहा पंचभूः पंचवायुपूज्यः परिग्रहः[1]
॥ ८१ ॥ पुराणागमविद्योगी महिषो रासभोऽ
ग्रजः ॥ ग्रहो मेषो वृषो मंदो मन्मथो मिथुनाकृतिः[2] ॥ ८२ ॥ कल्पभृत्[3]कटको दीपो मर्कटः
कर्कटो घृणिः॥ कुक्कुटो वनजो हंसः परहंसःसृगा

१परोमहः–इ० परीसहः–इ०च पा० । २ मिथुनार्चितः–इ० पा० । ३ कल्पभृत्कं टकटको दीपो मर्कटस्तु [illegible] घृणिः कुक्कूटो वनजो हंसगो हंसः–इ०पा० ।

लकः॥८३॥ सिंहः सिंहासनाभूष्यो मद्गुर्मूषकवा
हनः ॥ पुत्र[1]दो नरकत्राता कन्याप्रीतः कुलोद्वहः
॥ ८४ ॥ अतुल्यरूपो बलदस्तुल्यभृत्तुल्यसा
क्षिकः ॥ अलिश्चापधरो धन्वी कच्छपो मकरो
मणिः ॥ ८५ ॥ कुंभभृत्कलशः कुब्जो मीन
मांससुतर्पितः ॥ राशितारग्रहमयस्तिथिरूपो
जगद्विभुः ॥ ८६ ॥ प्रतापी प्रतिपत्प्रेयोऽद्वितीयोऽद्वैतनिश्चितः ॥ त्रिरूपश्च तृतीयाग्निस्त्रयीरू

१ कन्याकलावतीपुत्रः-इ० पा० ।

पस्त्रयीतनुः ॥८७॥ चतुर्थीवल्लभो देवो परागः पं
चमीश्वरः ॥ षड्रसास्वादविज्ञानः षष्ठी षष्ठिकव
त्सलः ॥ ८८ ॥ सप्तार्णवगतिः सारः सप्तमीश्वर
रोहितः ॥ अष्टमानंदनोत्तंसो नवमीभक्तिभावितः
॥ ८९ ॥ दशदिक्पतिपूज्यश्च दशमीद्रुहिणो
द्रुतः ॥ एकादशात्मगणपो द्वादशीयुगचर्चितः
॥ ९० ॥ त्रयोदशमणिस्तुत्यश्चतुर्दशस्वराप्रि
यः ॥ चतुर्दशेंद्रसंस्तुत्यः पूर्णिमानंदविग्रहः
॥ ९१ ॥ दर्शादर्शो दर्शनश्च वानप्रस्थो महे

१ दर्शगश्च–इ० पा० ।

श्वरः ॥ मौर्वी मधुरवाङ्मूलमूर्तिमान्मेघवाहनः
॥ १२ ॥ महागजो जितक्रोधो जितशत्रुर्जयाश्र
यः ॥ रौद्रो रुद्रप्रियो रुद्रो रुद्रपुत्रोऽघनाशनः
॥ १३ ॥ भवप्रियो भवानीष्टो भारभृद्भूतभावनः
गांधर्वकुशलोऽकुंठो वैकुंठो विष्टरश्रवाः ॥ १४ ॥
वृत्रहा विघ्नहा सीरः समस्तदुःखतापहा ॥ मंजुरो
मार्जरो मत्तो दुर्गापुत्रो दुरालसः ॥ १५ ॥ अनंत
चित्सुधाधारो वीरो वीर्यैकसाधकः ॥ भास्वन्मुकु

१ बृहत्कायो विघ्नहरः-इ०पा० ।

टमाणिक्यः कूजत्किंकिणिजालकः ॥ ९६ ॥ शुंडाधारी तुंडचलः कुंडली मुंडमालकः ॥ पद्मा क्षः पद्महस्तश्च पद्मनाभसमर्चितः ॥ ९७ ॥ उद्धृ ताधरदंताढ्यो मालाभूषणभूषितः ॥ मारदो[1] वार णो लोलश्रवणः शूर्पकर्णकः ॥ ९८ ॥ बृहदुल्ला सनासाढ्यो व्योम[2]त्रैलोक्यमंडलः ॥ रत्न[3]मंड लमध्यस्थः कृशानुरूपशीलकः ॥ ९९ ॥ बृह त्कर्णाञ्चलोद्भूतवायुवीजितदिक्तटः[4] ॥ बृहदास्य

१ नारदः–इ० पा० । २ व्याप्तमण्डलमण्डितः–इ० पा० । ३ इडामण्डलसंभ्रांतः
कृतानुग्रह[illegible] पा० ।

रवाक्रांतभीतब्रह्मांडभांडकः ॥ १०० ॥ बृहत्पा
दसमाक्रांतसप्तपातालदीपितः ॥ बृहद्दंतकृता
त्युग्ररणानंदरसालसः ॥ १०१ ॥ बृहद्धस्तधृ
ताशेषायुधनिर्जितदानवः ॥ स्फुरत्सिंदूरवदनः
स्फुरत्तेजोग्निलोचनः ॥ १०२ ॥ उद्दीपितमाणि
स्फूर्जन्नूपुरध्वनिनादितः ॥ चलत्तोयप्रवाहाढ्यो
नदीजलकणाकरः ॥ १०३ ॥ भ्रमत्कुंजरसंघा
तवंदितांघ्रिसरोरुहः ॥ ब्रह्माच्युतमहारुद्रपुरः
सरसुरार्चितः ॥ १०४ ॥ अशेषशेषप्रभृतिव्या

लजालोपसेवितः ॥ गर्जत्पंचाननारावव्यांप्ता
काशधरातलः ॥ १०५ ॥ हाहाहूहूगतात्युग्रस्वर
विभ्रांतमानसः ॥ पंचाशद्वर्णबीजाख्यमंत्रमंत्रि
तविग्रहः ॥ १०६ ॥ वेदांतशास्त्रपीयूषधाराप्ला
वितभूतलः ॥ शंखध्वनिसमाक्रांतपातालादिनभ
स्तलः ॥ १०७ ॥ चिंतामणिर्महामल्लो बलह
स्तो बलिः कविः ॥ कृतत्रेतायुगोल्लासभास
मानजगत्त्रयः ॥ १०८ ॥ द्वापरः परलोकैकः

१–प्रसादितधरातलः–इ० पा० ।

कर्मध्वांतसुधाकरः ॥ सुधासिक्तवपुर्व्यासो ब्र
ह्मांडादिकबाहुकः ॥१०९॥ अकारादिक्षकारांतव
र्णपंक्तिसमुज्ज्वलः ॥ अकाराकारप्रोद्गीततानना
दनिनादितः ॥ ११० ॥ इकारेकारमंत्राढ्य
मालाभ्रमणलालसः ॥ उकारोकारप्रोद्गारिघोरना
गोपवीतकः ॥ १११ ॥ ऋवर्णांकितॠकारि
पद्मद्वयसमुज्ज्वलः ॥ ऌकारयुतॡकारशंख
पूर्णदिगंतरः ॥ ११२ ॥ एकारैकारगिरिजास्तन
पानविचक्षणः ॥ ओकारौकारविश्वादिकृतसृ

ष्टिक्रमालसः ॥ ११३ ॥ अंअःवर्णावलीव्याप्त
पादादिशीर्षमंडलः ॥ कर्णतालकृतात्युच्चैर्वायुवी
जितनिर्जरः ॥ ११४ ॥ खगेशध्वजरत्नांक
किरीटारुणपादकः ॥ गर्वितारोषगंधर्वगीततत्प
रश्रोत्रकः ॥ ११५ ॥ घनवाहनवागीशपुरःसर
सुरार्चितः ॥ ङवर्णामृतधाराढ्यशोभमानैकदंत
कः ॥ ११६ ॥ चंद्रकुंकुमजंबाललिप्तसिंदूरविग्र
हः ॥ छत्रचामररत्नाढ्यमुकुटालंकृताननः ॥
॥११७॥ जटाबद्धमहानर्घमणिपंक्तिविराजितः ॥

झंकारिमधुपव्रातगाननादविनादितः ॥ ११८ ॥
ञवर्णकृतसंहारदैत्यासृक्पर्णमुद्गरः ॥ टकारा
ख्यफलास्वादवेपिताशेषमूर्धजः ॥ ११९ ॥ ठका
राद्यडकारांकढकारानन्दतोषितः ॥ णवर्णामृत
पीयूषधाराधारसुधाकरः ॥ १२० ॥ ताम्रासिन्दूर
पूजाढ्यललाटफलकच्छविः ॥ थकारधनपंक्त्या
तिसंतोषितद्विजव्रजः ॥ १२१ ॥ दयामृतहृदं
भोजधृतत्रैलोक्यमंडलः ॥ धनदादिमहायक्षसं
सेवितपदांबुजः ॥ १२२ ॥ नमिताशेषदेवौघकि

रींटमणिरंजितः ॥ परवर्गापवर्गादिभोगच्छेदनदक्षकः ॥ १२३ ॥ फणिचक्रसमाक्रांतगलमंडलमंडितः ॥ बद्धभ्रूयुगभीमोग्रसंतर्जितसुरासुरः ॥१२४॥ भवानीहृदयानंदवर्द्धनैकनिशाकरः ॥ मदिराकलशस्फीतकरालैककरांबुजः ॥ १२५ ॥ यज्ञांतरायसंघातसज्जीकृतवरायुधः ॥ रत्नाकरसुताकांतिक्रांतिः कीर्तिविवर्धनः ॥ १२६ ॥ लंबोदरमहाभीमवपुर्दीप्तकृतासुरः ॥ वरुणादिदिगीशा

१ मल्लमण्डलमंडितः—इ० पा० ।

नस्वर्चितार्चनचर्चितः ॥ १२७ ॥ शंकरैकप्रिय
प्रेमनयनानंदवर्द्धनः ॥ षोडशस्वरितालापगीत
गानविचक्षणः ॥ १२८ ॥ समस्तदुर्गतिसरिन्ना
थोत्तारणकोडुपः ॥ हरादिब्रह्मवैकुंठब्रह्मगीता
दिपाठकः ॥१२९॥क्षमापूरितहृत्पद्मसंरक्षितचरा
चरः ॥ तारांकमंत्रवर्णैकविग्रहोज्ज्वलविग्रहः
॥ १३० ॥ अकारादिक्षकारांतविद्याभूषितविग्र
हः ॥ ॐ श्रीविनायको ॐ ह्रीं विघ्नाध्यक्षो
गणाधिपः ॥ १३१ ॥ हेरंबो मोदकाहारो वक्रतुं

डो विधिः स्मृतः ॥वेदांतगीतो विद्यार्थिसिद्धमंत्रः
षडक्षरः ॥१३२॥गणेशो वरदो देवो द्वादशाक्षर
मंत्रितः ॥ सप्तकोटिमहामंत्रमंत्रिताशेषविग्रहः
॥ १३३ ॥ गांगेयो गणसेव्यश्च ॐ श्रीद्वैमातुरः
शिवः॥ ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं ग्लौं गँ देवो महागणपतिः
प्रभुः ॥ १३४ ॥ इदं नामसहस्रं तु महागणपतेः
स्मृतम् ॥ गुह्यं गोप्यतमं सिद्धं सर्वतंत्रेषु गोपित
म् ॥ १३४॥ सर्वमंत्रमयं दिव्यं सर्वविघ्नविनाश

१ सर्वमंत्रविनायकम्–इ० पा० ।

नम् ॥ ग्रहताराममयं राशिवर्णपंक्तिसमन्वितम्
॥ १३६ ॥ सर्वविद्यामयं ब्रह्मसाधनं साधकप्रि
यम्॥गणेशस्य च सर्वस्वं रहस्यं त्रिदिवौकसाम्
॥ १३७ ॥ यथेष्टफलदं लोके मनोरथप्रपूरणम् ॥
अष्टसिद्धिमयं श्रेष्ठं साधकानांजयप्रदम्॥ १३८॥
विनार्चनं विना होमं विना न्यासं विना जपम् ॥
अणिमाद्यष्टसिद्धीनां साधनं स्मृतिमात्रतः
॥ १३९ ॥ चतुर्थ्यामर्धरात्रे तु पठेन्मंत्री
चतुष्पथे ॥ लिखेद्भूर्जे महादेवि पुण्यं

नामसहस्रकम् ॥ १४० ॥ धारयेत्तं चतुर्दश्यां
मध्याह्ने मूर्ध्नि वा भुजे ॥ योषिद्वामकरे चैव
पुरुषो दक्षिणे भुजे ॥ १४१ ॥ स्तंभयेदपि ब्रह्माणं
मोहयेदपि शंकरम् ॥ वशयेदपि त्रैलोक्यं
मारयेदखिलान्रिपून् ॥ १४२ ॥ उच्चाटयेच्च
गीर्वाणं शमयेच्च धनंजयम् ॥ वंध्या पुत्रं
लभेच्छीघ्रं निर्धनो धनमाप्नुयात् ॥ १४३ ॥
त्रिवारं यः पठेद्रात्रौ गणेशस्य पुरः शिवे ॥ नग्नः
शक्तियुतो देवि भुक्त्वा भोगान्यथेप्सितान्

॥ १४४॥प्रत्यक्षवरदं पश्येद्गणेशं साधकोत्तमः॥
य इदं पठते नाम्नां सहस्रं भक्तिपूर्वकम् ॥ १४५ ॥
तस्य वित्तादिविभवो दारायुःसंपदः सदा ॥ रणे
राजभये द्यूते पठेन्नामसहस्रकम् ॥ १४६ ॥ सर्वत्र
जयमाप्नोति गणेशस्य प्रसादतः ॥ १४७ ॥
इतीदं पुण्यसर्वस्वं मंत्रनामसहस्रकम् ॥
महागणपतेः पुण्यं गोपनीयं स्वयोनिवत्
॥ १४८ ॥ इति श्रीरुद्रयामलतंत्रे श्रीमदुच्छि
ष्टगणेशसहस्रनामस्तोत्रनिरूपणंनाम चतुर्थं र

त्नम् ॥४॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ श्रीमदुच्छि
ष्टगणेशस्तवराजप्रारम्भः ॥ उक्तं च रुद्रयामले
॥ देव्युवाच ॥ पूजांते ह्यनया स्तुत्या स्तुवीत
गणनायकम् ॥ नमामि देवं सकलार्थदं तं
सुवर्णवर्णं भुजगोपवीतम् ॥ गजाननं भास्करमे
कदंतं लंबोदरं वारिभवासनं च ॥ १ ॥ केयूरिणं
हारकिरीटजुष्टं चतुर्भुजं पाशवराभयानि॥ सृणिं
वहन्तं गणपं त्रिनेत्रं सचामरस्त्रीयुगलेन युक्तम्
॥ २ ॥ षडक्षरात्मानमनल्पभूषं मुनीश्वरैर्भार्गव

पूर्वैकैश्च ॥ संसेवितं देवमनाथकल्पं रूपं मनोज्ञं
शरणं प्रपद्ये ॥ ३ ॥ वेदांतवेद्यं जगतामधीशं
देवादिवंद्यं सुकृतैकगम्यम् ॥ स्तंबेरमास्यं नव
चन्द्रचूडं विनायकं तं शरणं प्रपद्ये ॥४॥ भवाख्य
दावानलदह्यमानं भक्तं स्वकीयं परिषिंचते यः ॥
गंडस्रुतांभोभिरनन्यतुल्यं वंदे गणेशं च तमालनी
लम् ॥ ५ ॥ शिवस्य मौलाववलोक्य चन्द्रं सुशुं
डया मुग्धतया स्वकीयम् ॥ भग्नं विषाणं परि

---

१ तमोऽरिनन्नम्-इ०पा० ।

भाव्य चित्ते आकृष्टचन्द्रो गणपोऽवतान्नः ॥ ६ ॥
पितुर्जटाजूटतटे विलोक्य भागीरथीं तत्र कुतूह
लेन ॥ विहर्तुकामः स महीध्रपुत्र्या निवारितः
पातु सदा गजास्यः ॥ ७ ॥ लम्बोदरो देवकुमा
रसंघैः क्रीडन्कुमारं जितवान्निजेन ॥ करेण
चोत्तोल्य ननर्त रम्यं दन्तावलास्यो भयतः स
पायात् ॥ ८ ॥ आगत्य चोच्चैर्हरिनाभिपद्मं
ददर्श तत्राशु करेण तच्च ॥ उद्धर्तुमिच्छन्विधि
चाटुवाक्यं श्रुत्वा मुमोचावतु नो गणेशः ॥ ९ ॥

१ विधिवादवाक्यम्–इ० पा० ।

निरंतरं संस्कृतदानपट्टे लग्नां तु गुंजद्भ्रमरावलिं वै ॥ तां श्रोत्रतालैरपसारयंतं स्मरेद्गजास्यं निजहृत्सरोजे ॥ १० ॥ विश्वेशमौलिस्थितजह्नुकन्याजलं गृहीत्वा निजपुष्करेण ॥ हरं सलीलं पितरं स्वकीयं प्रपूजयन्हस्तिमुखः स पायात ॥ ११ ॥ स्तंबेरमास्यं घुसृणांगरागं सिंदूरपूरारुणकांतकुंभम् ॥ कुचन्दनाश्लिष्टकरं गणेशं ध्यायेत्स्वचित्ते सकलेष्टदं तम् ॥ १२ ॥ स

१ कुचंदनाश्लिष्टकरम्-इ०पा० ।

भीष्ममातुर्निजपुष्करेण जलं समादाय कुचौ
स्वमातुः ॥ प्रक्षालयामास षडास्यपीतौ स्वार्थं
मुदेऽसौ कलभाननोऽस्तु ॥ १३ ॥ तं वामनांगं
शिशुभावमाप्तं केनापि सत्कारणतो धरि
त्र्याम् ॥ वक्तारमाद्यं निगमादिकानां लोकैक
वंद्यं प्रणमामि विघ्नम्[1] ॥ १४ ॥ आलिंगितं
चारुरुचा मृगाक्ष्या संभोगलोलं मदविह्वलांग
म् ॥ विघ्नौघविध्वंसनसक्तमेकं नमामि कांतं

१ विघ्नं-विघ्ननाशकमित्यर्थः ।

द्विरदाननं तम् ॥१५॥ हेरंब उद्यद्रविकोटिकांतः
पञ्चाननेनाप्यवलंबितांसः ॥ मुनीन्सुरान्भक्त
जनांश्च सर्वान्स पातु रथ्यासु सदा गजास्यः
॥१६॥ द्वैपायनोक्तं सुविचार्य येन स्वदंतकोट्या
निखिलं लिखित्वा ॥ दत्तं पुराणं सुतमिंदुमौलेस्त
मद्यरूपं मनसा स्मरामि ॥ १७ ॥ क्रीडाप्रवृत्ते
जलधाविभास्ये वेलाजलेऽथांबुपतिः प्रभीतः ॥
विचिंत्य कस्येति सुरास्तदा तं विश्वेश्वरं वाग्भि
रभिष्टुवंति ॥ १८ ॥ वाचां निमित्तं हनिमित्तमा

द्यं पदं त्रिलोक्यां निखिलस्तुतीनाम् ॥ सर्वै
श्च वंद्यो न च तस्य वंद्यः स्थाणोः परं रूपम
सौ स पायात् ॥ १९ ॥ इमां स्तुतिं यः पठती
ह भक्त्या समाहितप्रीतिरतीव शुद्धः ॥ संसेव्य
ते चेंदिरया नितांतं दारिद्र्यसंघं स विदारये
न्नः ॥ २० ॥ इति श्रीरुद्रयामलतंत्रे हरगौरीसं
वादे श्रीमदुच्छिष्टगणेशस्तोत्रनिरूपणं नाम
पञ्चमं रत्नम् ॥ ५ ॥ ॥ इति श्रीमदुच्छिष्टगणप
तिपञ्चरत्नं संपूर्णम् ॥ श्रीगणेशार्पणमस्तु ॥ ॐगं ॥

अथ श्रीबृहज्ज्योतिषार्णवान्तर्गतधर्मस्कन्धान्तःपात्युपासनास्तबके श्रीमदुच्छिष्टचाण्डालिन्युपासनाप्रारम्भः ॥ ॥ अथोच्छिष्टचांडाली मंत्राः ॥ उक्तं च तंत्रसारे ॥ तदुक्तं फेत्कारिण्याम् ॥ "उच्चार्योंच्छिष्टशब्दं तु तथा चांडालिनीति च ॥ सुमुखीति ततो देवीं कीर्त्तयेत्तदनंतरम् ॥ १ ॥ महापिशाचिनीं पश्चाल्लज्जाबीजं ततः परम् ॥ नादबिंदुसमायुक्तं ठकारत्रितयं पुनः ॥ २ ॥ सविसर्गं महादेवि सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥" मंत्रां

तरम् ॥ तदुक्तं तंत्रांतरे ॥ "अथोच्छिष्टचांडा
लिमातंगीपदमीरयेत् ॥ ३ ॥ ततः सर्ववशं चांते
कारिहृद्वह्निवल्लभा ॥ एकोनविंशता वर्णैः वी
भीष्टकरा भवेति ॥ ४ ॥" मंत्रांतरं मंत्रदेवप्रका
शिकायाम् ॥ "वाग्भवं ऐं माया ह्रीं कामः क्लीं
सौः ऐं ज्येष्ठमातंगि नमामि उच्छिष्टचांडालिनि
त्रैलोक्यवशंकारि स्वाहा ॥" इति । इमां विद्यां
जपेद्देवि चापरा हुंसमाश्रिता ॥ इयं विद्या महा
विद्या सर्वपापापहारिणी ॥ ५ ॥ स्वर्गदा मोक्षदा

चैव राजसौभाग्यदायिका ॥ यां यां प्रार्थयते सिद्धिं हठात्तां तामवाप्नुयात् ॥ ६ ॥ विधानं च प्रवक्ष्यामि शृणु देवि वरानने ॥ भोजनानंतरं देवि विनैवाचमने कृते ॥ ७ ॥ बलिं दद्यात्प्रथमतो मूलमंत्रेण साधकः॥ततो मंत्रं जपेद्ध्यात्वा देवीं तामिष्टसिद्धये ॥ ८ ॥" बलिमप्युच्छिष्टेन ॥ तथा च--"न तिथिर्न च नक्षत्रं न चांगन्यासमेव च॥ नारिदोषो न वा विघ्नं नाशौचं नियमो न च ॥ ॥ ९ ॥ यस्य तिष्ठति मंत्रोऽयं न च विघ्नः स बा

ध्यते॥" ध्यानं तु--"शवोपरि समासीनां रक्तांबर
परिच्छदाम् ॥ १० ॥ रक्तालंकारसंयुक्तां गुंजाहा
रविभूषिताम् ॥ षोडशाब्दां च युवतीं पीनोन्नतप
योधराम् ॥ ११ ॥ कपालकर्त्तिकाहस्तां परज्यो
तिःस्वरूपिणीम् ॥ वामदक्षिणयोगेन ध्यायेन्मं
त्रविदुत्तमः ॥ १२ ॥ स्थंडिले च बलिं दत्त्वा
जपेत्तद्गतमानसः॥ उच्छिष्टेन च कर्त्तव्यो जपः
स्यात्सिद्धिमिच्छता ॥ १३ ॥ उच्छिष्टे जपमा

१ कर्तव्यः स्यादितिसंबन्धः ।

नस्य जायंते सर्वसिद्धयः ॥ अपरं च प्रवक्ष्यामि शृणु देवि फलप्रदम् ॥ १४ ॥ होमं च तर्पणं चैव सर्वकामार्थसिद्धये ॥ स्थंडिले मंडलं कृत्वा चतुरस्रं समंततः ॥१५॥ पूजयेन्मंडले देवि मूलमंत्रेण साधकः ॥" ततो मूलमुच्चार्य ॐ मंडलाय नमः इति मंत्रेण वह्निस्वरूपां देवतां ध्यात्वा होमयेत् ॥ तथा च "ततो देवीं समाधाय वह्निरूपव्यवस्थिताम् ॥ देवीं ध्यात्वाऽऽचरेद्धोमं दधिसिद्धान्नतंदुलैः ॥ १६ ॥ सहस्रमात्रहोमेन राजानं

वशमानयेत् ॥ मार्जारस्य तु मांसेन देव्या होमं
समाचरेत् ॥ १७ ॥ स प्राप्नोति परां विद्यां सर्व
शास्त्रवशीकृताम् ॥ कुर्याच्छागस्य मांसेन होमं
मधुसमन्वितम् ॥ १८ ॥ सहस्रैकविधानेन भवंति
कुलसिद्धयः॥विद्याकामश्चरेद्धोमं शर्करायुतपाय
सैः॥१९॥तस्य वै देवि सिद्ध्यन्ति सद्यो विद्याश्चतु
र्दश ॥ बिल्वपत्रैस्त्रिमध्वक्तैर्मासमेकं समाहितः
॥ २० ॥ वंध्यापि लभते पुत्रं चिरंजीविनमुत्त

१ होमं चरेदिति शेषः।

मम् ॥ कर्कन्धूकुसुमं हुत्वा छागरक्तसमन्वित
म् ॥ २१ ॥ दुर्भगाया हठादेवि सौभाग्यं शुभदा
यकम् ॥ रजस्वलाया वस्त्रेण मधुना पायसेन च
॥२२॥ होमं कृत्वा महादेवि त्रैलोक्यं वशमानये
त्॥इत्येषा कथिता देवि सर्वपापप्रणाशिनी॥२३॥
मंत्रस्योच्चारणादेव सर्वपापप्रणाशिनी ॥उच्छिष्टे
दूषणं त्यक्त्वा सपवित्रो जपेन्मनुम् ॥२४॥" अत्र
यद्यपि पुरश्चरणं नोक्तं तथाप्यष्टसहस्र जपः
तद्दशांशेन होमादिकं च बोध्यम् ॥ यथा--"येषां

८७ जपे च होमे च संख्या नोक्ता मनीषिभिः॥तेषाम
ष्टसहस्राणि संख्या स्याज्जपहोमयोः ॥२५॥"
इत्यभिधानादष्टोत्तरसहस्रमिति संप्रदायः ॥
आसां सिद्धविद्यत्वात्पुरश्चरणं नास्तीति निबंध
काराः ॥ अथ मंत्रकोशे--"ऐंनमः उच्छिष्ट
चांडालिमातांगि सर्ववशंकरि स्वाहा" ॥१॥ अस्य
मंत्रस्य मंदनऋषिः गायत्री त्रिवृच्छंदः
देवी लघुश्यामा देवता ऐंबीजं स्वाहा शक्तिः ८७
अभीष्टसिद्धयर्थें जपे विनियोगः ॥ ऐंरत्यै

नमो मूर्ध्नि । ह्रीं प्रीत्यै नमः पादयोः । ह्लीं द्रावण
बाणाय नमः भ्रूमध्ये । द्रींशोषणबाणाय नमः
मुखे । क्लींतापनबाणाय नमः हृदि । ह्लूँमोहनबा
णाय नमः गुह्ये । सः तापनबाणाय नमः पाद
योः ॥ रामा ३ ग्नि ३ गुण ३ रामां ३ क १ नेत्र
२ वर्णैर्मनूत्थितैः ॥ ङेनमोऽन्ताः कन्यकांता
ब्राह्म्याद्या अष्टमातरः ॥ ऐं ब्रह्मकन्यकायै
नमः । ॐ क्षाँ नमः ब्रह्मकन्यकायै नमः ॥
ॐ ऐं सिद्धकन्यकायै नमः॥अणिमादिन्यासः ॥

उर्वश्यादिन्यासः॥ यक्षादिन्यासः ॥ क्लींयक्षक
न्यायै नमः। ॐ अणिमाकन्यकायै नमः। ॐ
महिमाकन्यकायै नमः । क्लींउर्वशीकन्यकायै न
मः।पश्चान्मूलवर्णन्यासः॥ ॐ ऐंनमः। ॐ नँन
मः।ॐ मँनमः।ॐ उँनमः। ॐ छिँ नमः। ॐ छूँ
नमः । ॐ चाँनमः । इत्यादिन्यासानेवंविधा
न्कृत्वा मातंगीमासने स्मरेत् ॥ माणिक्याभर
णान्वितां स्मितमुखीं नीलोत्पलाभांबरां रम्याल ८८
क्तकलिप्तपादकमलां नेत्रत्रयोल्लासिनीम् ॥वीणा

वादनतत्परां सुरनुतां कीरच्छदश्यामलां मातं
गीं शशिशेखरामनुभजे तांबूलपूर्णाननाम् ॥
॥ २६ ॥ एकलक्षजपः ॥ मधूकपुष्पैर्होमः ॥
मातंगीपीठे लघुश्यामापूजनम् ॥ ऐं शुकप्रियायै
विद्महे क्लीं कामेश्वरी धीमहि ॥ तन्नः श्यामा
प्रचोदयात् ॥ इति श्यामागायत्रीमंत्रः ॥ अस्य
उपासनाद्देवसमो भवेत् ॥ चिंतितार्थसिद्धिः स्यात्
॥ ३ ॥ अथोच्छिष्टचाण्डालिनीचेटकम् ॥ तदुक्तं
मंत्रमहार्णवे ॥ अथ मंत्रः ॥ "ॐ नम उच्छिष्ट

चाण्डालिनि वाग्वादिनि राजमोहिनि प्रजामोहि
नि स्त्रीमोहिनि आन आन वे वे वायुवाग्नु उच्छि
ष्टचाण्डालि सत्यवादिनीकी शक्ति फुरै स्वाहा॥"
इति मंत्रः ॥ अस्य विधानम् ॥ भोजन करके
जूठेमुख इस मंत्रको एक लाख जपै। पीछे जहां
कहीं एकांतमें बैठकर इस मंत्रका स्मरण करोगे,
वहीं भोजन आकर अपने आप उपस्थित होगा।
॥ इति श्रीह० वि०बृ०उपा०श्रीमदुच्छिष्टचाण्डा

लिन्युपासनानिरूपणंनाम षट्चत्वारिंशदाधिक द्विशततमोऽध्यायः ॥ २४६ ॥

एतत्पुस्तकं खानदेशीयरावेरग्रामनिवासिश्रीपरशुरामभट्टतनय-गोविन्दशास्त्रिद्वारा सम्यक्तया अनेकप्रति (आदर्शपुस्तक) स्थशुद्धपाठभेदादिपर्यालोचनपुरःसरं परिशोधितम् ।

इदमध्यायद्वयात्मकं पुस्तकं मुम्बय्यां खेमराज श्रीकृष्ण-दासश्रेष्ठिना स्वकीये "श्रीवेंकटेश्वर" स्टीम् मुद्रणालये मुद्रयित्वा प्रकाशितम् । संवत् १९६४ शके १८२९.

इति

उच्छिष्टगणपत्युच्छिष्टचाण्डालि-

न्युपासने समाप्ते ।